

BELEDİYELERİN TURİZME YÖNELİK FAALİYETLERİ YETERLİ Mİ? YEREL HALKIN BAKIŞ AÇISIYLA BİR DEĞERLENDİRME (AFYONKARAHISAR VE SANDIKLI ÖRNEĞİ)¹

Elbeyi PELİT²
Yusuf GÖKÇE³

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Afyonkarahisar ve Sandıklı belediyelerinin turizme yönelik faaliyetlerinin ne derece yeterli olduğunun, ilgili yörelerde yaşayanların bakış açısıyla değerlendirilmesidir. Araştırmada, belediyelerin turizm ile ilgili faaliyetleri; kültürel faaliyetler, tanıtım-pazarlama faaliyetleri, çevre faaliyetleri ve denetim faaliyetleri olarak dört boyutta ele alınmıştır. Bu kapsamda konuyla ilgili verilerin toplanmasında anket tekniğinden yararlanılmış olup, Afyonkarahisar il merkezinde ikamet eden 2044 ve Sandıklı ilçe merkezinde ikamet eden 690 kişiden olmak üzere toplamda 2734 anket değerlendirmeye alınarak araştırmanın amacı doğrultusunda yorumlanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda gerek Afyonkarahisar il merkezinde, gerekse Sandıklı ilçe merkezinde ikamet eden kişiler, belediyelerin turizmle ilgili, kültürel, tanıtım-pazarlama, çevre ve denetim boyutlarındaki faaliyetlerinin pek de yeterli olmadığı yönünde bir görüş bildirmişlerdir. Buna ilave olarak yerel halkın söz konusu bu değerlendirmelerinin bazı bireysel özelliklerine göre de (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, ikametgâh süresi, gelir durumu, meslek durumu) farklılık gösterdiği araştırmadan elde edilen bulgular arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Belediye, Afyonkarahisar, Sandıklı.

¹Bu çalışmanın bir kısmı; "Belediyelerin Turizme İlişkin Faaliyetlerinin Yerel Halk Tarafından Değerlendirilmesi: Afyonkarahisar Örneği" başlığı ile Ankara'da düzenlenen 15. Ulusal Turizm Kongresi'nde (14-15 Kasım 2014) tebliğ olarak sunulmuştur.

²Elbeyi PELİT, Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Turizm Fakültesi.

³Yusuf GÖKÇE, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi.

IS MUNICIPALS ACTIVITIES FOR TOURISM ENOUGH? AN ASSESSMENT OF LOCAL PEOPLE'S PERSPECTIVE (AFYONKARAHİSAR AND SANDIKLI SAMPLE)

ABSTRACT

The purpose of this research is to evaluate how sufficient Afyonkarahisar and Sandıklı municipals' activities for tourism with the perspective of citizens living in the regions. In this research, tourism-related activities of municipalities are discussed in four dimensions such as; cultural activities, promotional and marketing activities, environmental activities and control activities. Survey technique has been used as a data collection method. 2044 surveys have been collected from people residing in the Afyonkarahisar city center and 690 surveys have been collected from people residing in Sandıklı district; the total of 2734 surveys have been reviewed for purpose of the research. In accordance with the data obtained from the study, the people residing in Afyonkarahisar and Sandıklı stated that municipalities' activities aren't sufficient in tourism, culture, promotion and marketing, environment and control. In addition, these findings show differences according to some individual characteristics of the local population (gender, age, education level, residence period, income level, occupation, etc.).

Keywords: Tourism, Municipality, Afyonkarahisar, Sandıklı.

1. GİRİŞ

Bir yerel yönetim birimi olarak belediyeler, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda; "belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi" şeklinde tanımlanmıştır. Belediyeler o yörede yaşayanların istek ve ihtiyaçlarını karşılarlarken, gerçekleştirdikleri bu hizmetler neticesinde aynı zamanda bölgeye gelen turistlerin de ihtiyaçlarına karşılık verecek bir takım hizmetleri yerine getirirler. Genel olarak turizm tanımları incelendiğinde turizmin; bir yerden başka bir yere hareket/seyahat ve bu seyahatler esnasında gidilen yerdeki çeşitli imkânlardan yararlanmayı içeren sosyal ve ekonomik yönü olan bir olay olduğu vurgulanmaktadır (Toskay, 1989; Bayer,1992; Hacıoğlu vd., 2009; Kozak vd., 2012). Bu doğrultuda, özellikle turizm faaliyetinin özünde yer alan yer değiştirme esnasında insanların gittikleri yerdeki turizm işletmelerinin olanaklarına ek olarak, bölgedeki belediyenin faaliyetlerinden de etkileneceği açıktır. Nitekim belediyelerin görevi de işte tam bu noktada karşımıza çıkmaktadır. Çünkü belediyeler görevleri içerisinde yer alan belde sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılarlarken, bölgenin turizm imkânlarının gelişmesi ve turizm çekiciliğinin artması anlamında faydalar sağlayabilmektedir. Bu kapsamda "belediyeler turizme yönelik faaliyetleri çerçevesindeki görevlerini ne derecede yerine getiriyorlar?" sorusu araştırmaya değer bir problem olarak önem taşımaktadır. Nitekim bu araştırmada bu sorunun yanıtlanmasına dönük ülkemizin özellikle termal turizm başkenti olarak nitelendirilen ve bu yönüyle önemli bir turizm potansiyelini bünyesinde barındıran Afyonkarahisar ve Afyonkarahisar'ın gerek termal kaynakları gerekse nüfusu ve termal tesis imkanları bakımından en önemli ilçesi olan Sandıklı örneğinde betimsel nitelikte bir çalışma gerçekleştirilerek, belediyelerin turizm konusunda ne derece etkin rol üstlenmelerinin gerekliliği/önemi vurgulanmıştır.

2. BELEDİYELER VE TURİZME YÖNELİK FAALİYETLERİ

Belediyeler, buldukları yerde faaliyetlerini sürdürürken bazı yetki ve imtiyazlara sahiptirler. Belediyelerin sahip oldukları söz konusu bu yetki ve imtiyazların neler olduğu 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. Maddesi'nde ayrıntılı olarak belirtilmekle birlikte (Bkz. 5393 sayılı Belediye Kanunu), özellikle yerel yönetimler içerisinde turizm ile ilişkisi en kuvvetli olanı belediye idareleridir. Çünkü genel olarak belediye idaresinin sahip olduğu her türlü görev ve sorumluluk turizm ile yakından ilişkilidir. Temizlik ve çevre koruma hizmetleri, her türlü altyapı imkânlarını sağlamak, esenlik hizmetleri kapsamında zabıta hizmetleri, yangınla mücadele hizmetleri, sağlık ve sosyal yardım hizmetleri kapsamında bulunan sağlık tesisleri kurmak, yönetmek, insan sağlığı ile ilgili faaliyetleri, imar planları, yapıların kontrolü, ulaştırma hizmetleri, tüketiciyi koruma hizmetleri gibi faaliyetler sadece yerel halkı değil, aynı zamanda bölgeye gelen turistleri de yakından ilgilendirmektedir. Aynı

şekilde belediyelerin otel, motel, pansiyon, kamping gibi konaklama tesisleri yapmak ve özel müteşebbisler tarafından kurulan konaklama tesislerine de işletme belgesi vermek, yiyecek, içecek tesisleri kurmak ve kurulanlara belge vermek ve denetimlerinin yapılmasını sağlamak, sinema, tiyatro, eğlence tesisleri kurmak ve kurulan tesislere belge vermek ve denetimlerini yapmak, yerel halkı turizm konusunda bilinçlendirmek için seminerler düzenlemek, toplantılar yapmak, turizm sektörüne personel yetiştirmek amacı ile çeşitli mesleki kurslar ve okullar açmak, fuarlar, sergiler, panayırklar kurmak, festivaller düzenlemek, turizm büroları açmak, belediye çalışanlarını turizm konusunda yetiştirmek, bölgeye gelen yerli ve yabancı turistlere bölge hakkında bilgi verebilmek için broşür, tabela gibi tanıtım enstrümanları hazırlamak gibi birçok faaliyet alanında yetki verilmiştir. Belediyelerin, yukarıda sıralanan söz konusu bu faaliyetlerinin, turizm ile ilişkili faaliyetler kapsamında; tanıtım-pazarlama faaliyetleri, altyapı faaliyetleri, kültürel ve çevre ile ilişkili faaliyetler, imar faaliyetleri, denetim faaliyetleri olarak başlıklar altında toplanabileceği düşünüldüğünde, belediyelerin veya daha geniş bir bakış açısı ile yerel yönetimlerin turizm plan ve politikalarının oluşturulmasında ve uygulamasındaki önemi daha açık bir şekilde görülmektedir (Baş vd., 2007).

T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan, "Türkiye Turizm Stratejisi"nde belirlenen stratejik yaklaşımlar çerçevesinde yapılacak çalışmaların tamamlanması, geliştirilmesi, öngörülen bölgelerdeki altyapı ve konaklama ihtiyaçlarının karşılanması durumunda, 2023 yılında, 63 milyon turist, 86 milyar ABD doları dış turizm gelirine ulaşılması öngörülmektedir" (T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007). Söz konusu bu hedeflere ulaşmada, şüphesiz ki, turist kabul eden bölgelerdeki alt ve üst yapı yatırımları önemli rol oynayacaktır. Bu kapsamda, Türkiye'de turizm sektöründe hizmet kapasitesinin buna bağlı olarak da turizm gelirlerinin artırılması için temel koşullardan biri, sadece sektör yatırımcılarının ya da çalışanlarının değil turizm sektörünün gelişmesine katkı sağlayabilecek olan yerel kurum ve kuruluşların da desteğinin var olmasıdır. Türkiye'de yerel yönetimlerin turizm sektörünü doğrudan ilgilendiren yasal görevleri olduğu gibi, mahalli ve müşterek ihtiyaçların karşılanması yönünde turizmi de olumlu yönde etkileyebileceği düşünülen görevleri de bulunmaktadır (Atar, 2010: 156). Önemli bir yerel yönetim birimi olan belediyelerin söz konusu bu görevleri incelendiğinde; insanları doğrudan ilgilendiren altyapı, çevre düzenlemesi, kültürel ve sosyal yapı, tarihi değerler, eğitim, sağlık hakkında yapması gerekenler, yapabilecekleri veya yaptırabilecekleri önemli hususlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada belediyelerin özellikle altyapı, çevre, kültürel ve sosyal yapı tarihi değerler hakkındaki görevleri turizmle direkt ya da dolaylı olarak ilgilidir. Daha ayrıntılı olarak söz konusu bu görevlerin neler olduğu 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda ayrıntılı olarak verilmekle birlikte konuyla ilgili olarak belediyeler; "imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel altyapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve

ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırırlar." Belediyelerin faaliyetlerine ilişkin yukarıda sayılan söz konusu bu hususlara ilave olarak 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun belediyelerin yetkileri ve imtiyazları kısmında yer alan maddeler turizmle direkt veya dolaylı yönden ilgili olup, söz konusu hususlar özet olarak aşağıda sunulmuştur:

- Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek,
- Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletirmek,
- Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak,
- Gayrisihhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek,
- Reklam panoları ve tanıtıcı tabelalar konusunda standartlar getirmek,
- İl sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyeler, meclis kararıyla; turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğal gaz, yol ve aydınlatma gibi altyapı çalışmalarını faiz almaksızın on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak yapabilir veya yaptırabilir, bunun karşılığında yapılan tesislere ortak olabilir; sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere T. C. İçişleri Bakanlığı'nın onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla arsa tahsis edebilir. Belediye ve bağlı idareler, meclis kararıyla mabetlere indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilirler.

Konuyla ilgili olarak Kılıç (2006: 83), "belediyelerin turizme ilişkin faaliyetlerini değerlendirmeye yönelik bir uygulama" adlı çalışmada, belediyelerin bölgede yapmış oldukları ya da yapacakları faaliyetlerin gerek yöre halkı, gerekse bölgeye gelen turistler açısından oldukça önemli olduğu üzerinde durmaktadır. İlgili çalışmada da belirtildiği üzere belediyelerin ağırlıklı olarak turizme ilişkin söz konusu bu faaliyetleri; pazarlama-tanıtım, kültürel, çevre ve denetim faaliyetleri olmak üzere dört boyutta ele alınabilir (Kılıç, 2006). Bu çalışmanın uygulama kısmında da belediyenin bu faaliyetlerinin yerel halk tarafından değerlendirilmesi üzerine odaklanıldığından, izleyen kısımda, belediyelerin söz konusu bu faaliyet alanları kapsamına giren uygulamalarına ilişkin özet bilgiler sunulmuştur.

Tanıtım-Pazarlama Faaliyetleri: Bir bölgenin pazarlama çalışmaları yerel yönetim birimi olan belediyelerin gerçekleştirmesi gereken faaliyetler arasındadır. İyi bir pazarlama çalışmasıyla bölgeye gelecek turist sayısında önemli artış sağlanabilecektir ve bunun sonucunda bölgenin kalkınması çok daha kolay olabilecektir. Belediye hizmetlerinde pazarlama yaklaşımının uygulanabilmesinin ilk adımı, belediye hizmetlerinin sunulduğu pazarın tanımlanmasıdır. Belediye hizmetlerinin sunulduğu pazar, o belediyenin sınırları içerisinde yaşayan ve geçici olarak bulunan bütün insanlardan oluşur. Belediyeler, kendi pazarlarını coğrafi, iklim koşulları, yerleşim alanları ve özellikleri, ulaşım olanakları vb. yönleriyle ele almak durumundadırlar. Öte yandan, hizmet sunulan belde insanların demografik, kültürel, sosyal, ekonomik ve siyasal özelliklerinin de bilinmesi, pazarın tanımlanması başlığı altında yerine getirilmesi gereken ikinci önemli adımı oluşturmaktadır (Torlak, 1999: 99-100). Konuyla ilgili olarak Güçer vd., (2012) araştırmalarında, gelişen internet teknolojisinin önemli bir tanıtma aracı olduğundan bahsetmişlerdir. Belediyelerin web siteleri aracılığı ile söz konusu tanıtım faaliyetlerini etkin olarak gerçekleştirilebileceğinden bahsedilen araştırmada belediyelere, ilgili literatüre ve ileride yapılacak çalışmalara ilişkin öneriler sunulmuştur. Nitekim belediyelerin geleneksel ve en önemli görevlerinden biri de o yöreye gelebileceklerin ilgisini çekmek, gelenlerin ilgisini canlı tutmak ve yörenin tanıtımını yapmaktır (McKercher ve Ritchie, 1997: 67'den akt. Azaklı ve Özgür, 2004: 123).

Kültürel Faaliyetler: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 10. Maddesi'nde belediyeleri de ilgilendiren bir ibare bulunmaktadır. Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak, aldırarak ve bunların her türlü denetimini yapmak veya kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve valiliklere yaptırmak, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na aittir. Bu maddeye göre T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, belediyelere veya valiliklere kültür ve tabiat varlıklarının korunması konusunda gerekeni yaptırabilir (2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 2014). Tarihi değeri olan abidelerin, şehirlerin, müze, saray, bahçe vb. gibi yerlerin yaşayan insan gereksinimlerine uyacak biçimde korunmaları gerekir. Çünkü bunlar kültür varlığımızın zenginlikleridir ve gelecek kuşakların yaşantıları ve dinlenmeleri için zorunludur. Şehirlerin yeni gelişme planlarının doğal zenginliklerin korunmasını sağlayacak yerel zevkleri ve yerel mimari tipleri devam ettirecek ve güzelleşmeyi destekleyecek nitelikte hazırlanmaları gerekir (Tortop, 1988: 4). Yerel kalkınmanın sağlanmasında itici sektörlerden biri olan turizm, bir yandan ekonomik kalkınmayı hedeflerken diğer yandan da tarihi ve kültürel alanların korunması ve restore edilmesi, çekiciliği olan ekolojik alanların korunmasını hedefleyip, kültürel zenginliklere dikkat çekerek kültürel geçmişe olan ilgiyi de artırmaktadır (Küçük ve Güneş, 2013: 29). Nitekim belediyelerin bünyesinde "Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü" adı altında bir

birim bulunmaktadır. Bu birim belediyenin kültürel ve sosyal faaliyetlerini yerine getirmek için çeşitli faaliyetlerde bulunur (Afyonkarahisar Belediyesi, 2014). Tüm bu hususlar, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasında, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na olduğu kadar belediyelere de önemli sorumluluklar yüklemektedir.

Çevre Faaliyetleri: Doğa güzellikleri ve manzaralar insan çevresini kuşatan koşulları iyileştiren hayati önemde varlıklardır. Bunların korunması ve denetlenmesi önemli bir sorundur. Şehirlerin estetik görünüşten yoksun monoton bir görünüşe sahip oluşu, şehrsel yaşantıda insan zevkine indirilen önemli bir darbedir. Bunun için insanların, gelişen endüstri ile doğanın uyumlu bir biçimde var olacağı doğadan yararlanma çabası göstermeleri gerekir (Tortop, 1988: 4). Belirli bir yöre ya da ülkeye yönelik turizm talebinin oluşması ve bu talebin sürdürülmesi sırasında fiziksel (tarihi ve doğal) çevre önemli bir etken olmaktadır. Ayrıca turistlerin gidecekleri yerin seçiminde ve kalış sürelerinin saptanmasında da fiziksel çevre önemli bir belirleyicidir. Daha açık anlatımla turizm ve fiziksel çevre, birbirinden ayrılmaz bir ilişki içerisinde. Turizm, tümüyle fiziksel çevrede oluşmakta ve fiziksel çevrenin çekim öğeleri turizm talebi üzerinde bir etkiye sahip olmaktadır (Kınacı, Pehlivan ve Seyhan, 2011: 16). Belediyelerin bu noktada özellikle, altyapı, çevrenin korunması ve düzenlenmesi ve imar konularında gerçekleştirdikleri uygulamalar o bölgedeki turizm faaliyetlerini doğrudan etkileyecek unsurlar içermektedir (Kılıç, 2006).

Denetim Faaliyetleri: Yerel yönetimler açısından turizmde denetim boyutu, yerel yönetimlerin turizm konusundaki görevlerinin bir kesitini oluşturmaktadır. Yerel yönetimlerin turizm konusundaki denetim yetkilerini üç başlık altında incelemek mümkündür. Bunlar; planlama ve yapılaşma denetimi, çevre denetimi, tesis ve işletmelerin denetimidir (Yeter, 1993a; Yeter, 1993b; Kılıç, 2006; Dede ve Güremen, 2010). Belediyeler söz konusu bu denetimler yoluyla, bölgenin/yörenin turizm ortamının gelişmesine de katkıda bulunmuş olacaktır. Örneğin, Belediye Yasası'nın 15. Maddesi'nin üçüncü fıkrasında; lokanta, birahane, gazino, kahvehane, kiraathane, meyhane, otel, hamam, sinema, bar, dansing ve benzeri yerlerin açılmalarında ve işletilmelerinde, temizliklerinin ve servislerinin denetlenmesinde, tarifelerinin onayında, bu yerlerde çalışanların ehliyet şartlarının tespit edilmesinde belediyelerin görevli olduğu belirtilmiştir (Yeter, 1993a: 52).

Yukarıda sunulduğu üzere belediyelerin turizm ile ilgili başta pazarlama-tanıtım faaliyetleri, kültürel faaliyetler, çevre faaliyetleri ve denetim faaliyetleri olmak üzere birçok etkinliği vardır. Turizmin yapısı nedeniyle belediyelerin bu faaliyetleri turizmin gelişmesi açısından önem arz etmektedir. Bu faaliyetler belediyelerin turizm hakkında yaptığı asgari faaliyetleri içerir. Oysaki belediyeler bölge turizminin gelişmesi için yasal sorumluluğu olmasa dahi çeşitli faaliyetleri de yerine getirebilir. Aşağıda belediyelerin yukarıda sayılan faaliyetlerine ek olarak yapabilecekleri diğer belli başlı konulara yer verilmiştir (Ünal, 1992: 6):

- Düzenleyecekleri yeşil alanlar yoluyla doğayı kentsel alanların içine almak suretiyle kent ekolojisini geliştirerek,
- Turistin alışkın olduğu çevredeki yapıları taklit yerine, yöresel yapı ve mimari özellikleri ön plana çıkararak,
- Kültürel eserleri restore etmek suretiyle, kendi kültürel kimliklerini çekicilik unsuru olarak kullanarak,
- Hafta sonu ve tatillerde “kentlerden kaçış” ve “boş kent imajı” sorununa karşı, ileri teknolojiler ile estetik değerleri bütünleştirip, insanların serbest zaman faaliyetlerine uygun bir ortam yaratmak suretiyle “Kentsel Turizm” faaliyetlerine ağırlık vererek,
- Kent yakın çevresinde ise; su kenarları, plajlar, eğlence olanaklarının yoğunlaştığı tesisler, motel, kamping, çocuk ve gençlik kampları, sağlık ve tedavi tesisleri, yürüyüş ve spor alanları, küçük tarımsal üretim yapılan kişisel rekreasyon alanları yaparak, hem de tek fonksiyonlu ve sezonluk turizmin dezavantajlarını ortadan kaldırmak suretiyle, “Yıl Boyu Turizm” çerçevesinde turizmden daha çok gelir elde edilmesine katkıda bulunabilirler.

Çalışmanın buraya kadar olan kısmında literatürden elde edilen bilgiler ışığında genel olarak belediyelerin turizm ile ilgili faaliyetlerine yer verilerek, belediye ve turizmin ilişkisinin açıklanması yapılmıştır. Çalışmanın izleyen kısmında konuyla ilgili olarak Afyonkarahisar il merkezinde ve Sandıklı ilçe merkezinde uygulanan anket çalışması kapsamında, belediyelerin söz konusu bu faaliyetlerinin yerel halk tarafından ne derece memnun edici düzeyde olduğuna yönelik yerel halkın değerlendirmelerine yer verilerek, ilgili sonuçlar araştırmanın amacı doğrultusunda yorumlanmıştır.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu araştırmanın amacı, Afyonkarahisar ve Sandıklı Belediyesi'nin turizme ilişkin gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlerin (tanıtım-pazarlama, kültürel, çevre, denetim faaliyetleri) yerel halkın bakış açısıyla değerlendirilerek, konuyla ilgili taraflara ve literatüre katkıda bulunmaktır. Ayrıca araştırmada söz konusu bu değerlendirmelerin, yerel halkın bazı bireysel özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir.

Belediyeler turizme yönelik faaliyetleri çerçevesindeki görevlerini ne derecede yerine getirmektedirler sorusunun yanıtlanması, şüphesiz ki o yörenin turizm imkân ve olanaklarının değerlendirilmesi ve geliştirilmesi açısından önemlidir. Çünkü bir yerel yönetim birimi olarak belediyeler, görevleri içerisinde yer alan belde sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılarken bölgenin turizm imkânlarının gelişmesi ve turizm çekiciliğinin artması anlamında faydalar sağlayabilmektedir. Bu kapsamda, ülkemizin özellikle termal turizm başkenti olarak da kendine bir yer edinen ve bu yönüyle önemli bir turizm potansiyelini bünyesinde barındıran Afyonkarahisar ve Afyonkarahisar'ın gerek termal kaynakları

gerekse nüfusu ve termal tesis olarak en önemli ilçesi olan Sandıklı yöresinde böyle bir çalışmanın gerçekleştirilmesi; gerek genel olarak belediyelerin, özelde ise Afyonkarahisar ve Sandıklı belediyelerinin turizm konusunda ne derece etkin rol üstlendiklerinin veya üstlenmeleri gerekliliğinin ortaya konulması açısından da önem taşımaktadır. Yine bu çalışmanın, ilgili bölgelerde konuyla ilgili olarak gerçekleştirilen ilk çalışmalardan olması, çalışmanın sonuçlarından faydalanılması bakımından, ilgili taraflar açısından da son derece önemli olduğu düşünülmektedir.

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

4.1. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket tekniğinden yararlanılmıştır. Kullanılan anket, konuyla ilgili Kılıç (2002)'ın, "Belediyelerin Bölge Turizmine Olan Etkileri" isimli çalışmasında kullandığı anket olup, ilgili anketin kullanılmasında yazardan izin alınmıştır. Afyonkarahisar'da ve Sandıklı'da ikamet etmekte olan yerel halka uygulanan anket, iki bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde katılımcıların bazı bireysel (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, ikamet süresi, aylık ortalama gelir, meslek) özelliklerine yer verilmiştir. İkinci bölümde ise, belediyelerin görev, sorumluluk ve faaliyetleri ile ilgili yerel halka kültürel (1'den 10. yargıya kadar), tanıtım (11'den 15. yargıya kadar), çevre (16'dan 24. yargıya kadar) ve denetim faaliyetlerinden (25'den 30. yargıya kadar) olmak üzere 4 boyutta yöneltilen 30 yargı yer almaktadır. Bu yargıları oluşturan her bir madde beşli Likert tipi derecelendirmeye göre tasarlanmıştır (1=hiç katılmıyorum, 2=az katılıyorum, 3=orta düzeyde katılıyorum, 4=çok katılıyorum, 5=tamamen katılıyorum).

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Afyonkarahisar il ve Sandıklı ilçe merkezinde yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Bu doğrultuda TÜİK (2014) verilerine göre, Afyonkarahisar il merkezi nüfusu 2013 yılında toplamda 203.443'tür ve Sandıklı ilçe merkezi nüfusu ise 2013 yılında toplamda 31.951'dir. Araştırmada; zaman, maliyet, ulaşılabilirlik ve kontrol güçlükleri açısından kısıtlılıklara sahip olduğu için evrenin tamamına ulaşmanın mümkün olmayacağı düşünülmüştür. Bu bağlamda evrenin tamamı yerine, örneklem seçilerek anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Araştırma evrenini oluşturan birimlerin sayısı on binden büyük olduğundan, Özdamar (2001) tarafından sınırsız evrenler ($n > 10.000$) ve nicel araştırmalar için önerilen örnekleme hacmi hesaplama

$$n = \sigma^2 \cdot Z_{\alpha}^2 / H^2$$

formülünden yararlanılmıştır.

Formülü oluşturan parametrelerden; standart sapma ve hata değeri için Afyonkarahisar il merkezinde yaklaşık iki ay önceden 120 kişi ile pilot uygulama yapılmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda, ilgili formül uygulamaya konulduğunda

Afyonkarahisar ve Sandıklı için ayrı ayrı olmak üzere,

$$n = \frac{1^2 \cdot 1,96^2}{0,1^2} = 384$$

384 minimum örneklem sayısına ulaşılmaktadır. Bununla birlikte hata payı, güvenilirlik düzeyi ve eksik dolum ya da geri dönmeme ihtimali ve yazarların olanakları doğrultusunda bu sayının üstünde ankete ulaşma öngörüsünden ötürü bu sayıların üstüne çıkılmış ve ilgili yörelerin nüfuslarıyla da orantılı olarak, Afyonkarahisar il merkezi için 2500 ve Sandıklı ilçe merkezi için ise 1000 adet anket çoğaltılarak yüz yüze görüşme yöntemiyle dağıtılmış/uygulanmıştır. Fakat geri dönmeyen ve eksik veya hatalı dolular nedeniyle değerlendirmeden çıkarılan anketlerden sonra Afyonkarahisar il merkezi için 2044 adet ve Sandıklı ilçe merkezi için ise 690 adet anket olmak üzere toplamda 2734 anket değerlendirmeye alınmıştır. Kısaca, hedeflenen örneklem üzerinde bir sayıya ulaşılmıştır.

4.3. Veri Analiz Yöntemi

Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS paket programından faydalanılmıştır. Bu kapsamda çalışmada, katılımcıların bireysel özelliklerine göre dağılımı frekans ve yüzde yöntemi ile betimlenmiş olup, buna ilave olarak yerel halkın belediyelerin turizme yönelik faaliyetleri hakkındaki değerlendirmeleri yüzde, frekans ve aritmetik ortalama değerleri hesaplanarak yorumlanmıştır. Çalışmada katılımcıların belediyenin turizm alanındaki faaliyetlerinin yeterliliklerini değerlendikleri bağlamından hareketle elde edilen verilerin yorumlanması yapılırken; katılımcıların ifadelerine verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları baz alınarak şu skala belirlenmiştir. Aritmetik ortalama değerleri eğer, 1,00-1,80 arasında ise belediyenin ilgili faaliyetleri tamamen (çok) yetersiz; 1,81-2,60 arasında ise yetersiz; 2,61-3,40 arasında orta düzeyde yeterli; 3,41-4,20 arasında ise yeterli ve 4,21-5,00 arasında çok (tamamen) yeterli şeklinde ele alınarak yorumlanmıştır. Öte taraftan söz konusu bu derecelendirme çalışmanın konusu uyarınca "yeterli", "yetersiz" şeklinde ele alınsa da bu derecelendirme aralıklarına dair kesin bir durumdan bahsetmenin mümkün olmadığı da belirtilebilir. Diğer taraftan, özellikle çalışma konusu ve bir yönerge vermesi ve yorumlamanın okuyucu tarafından kolay olması açısından, aritmetik ortalamaların yorumlanmasında yukarıda bahsedilen bir sınıflama/derecelemeye gidilmiştir. Bu doğrultuda katılımcıların ifadelerine verdikleri cevaplar yukarıda belirtilen aralıklar göz önüne alınarak yorumlanmıştır. Ayrıca yerel halkın Afyonkarahisar belediyesi ve Sandıklı belediyesi faaliyetlerini değerlendirmelerinde bazı bireysel özelliklerine göre önemli bir farklılık gösterip göstermediği parametrik testlerden bağımsız örneklem için t testi (independent samples t test) ve tek faktörlü varyans analizi (one way anova) kullanılarak analiz edilmiştir. Bununla birlikte güvenilirlik analizi için Cronbach's Alpha katsayıları hesaplanmış olup, sonuçlar Çizelge 1'de sunulmuştur.

Çizelge 1. Araştırmada Kullanılan Ankete İlişkin Güvenirlik Analizi

Yer	Boyutlar	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Afyonkarahisar	Kültürel Faaliyetler	10	0,924
	Tanıtım Faaliyetleri	5	0,887
	Çevre Faaliyetleri	9	0,932
	Denetim Faaliyetleri	6	0,865
	GENEL	30	0,972
Sandıklı	Kültürel Faaliyetler	10	0,908
	Tanıtım Faaliyetleri	5	0,848
	Çevre Faaliyetleri	9	0,911
	Denetim Faaliyetleri	6	0,891
	GENEL	30	0,964

Çizelge 1'e göre, yerel halkın Afyonkarahisar Belediyesi'nin faaliyetlerinin değerlendirmeleriyle ilgili görüşlerine yönelik hesaplanan Cronbach's Alpha katsayısı 0,972 olarak gerçekleşmiştir. İlgili ankette alt boyutların Cronbach's Alpha değerleri incelendiğinde 0,865 ile 0,932 arasında olduğu görülmektedir. Sandıklı Belediyesi'nin genel faaliyetlerine ilişkin hesaplanan Cronbach's Alpha katsayısı ise 0,964 olarak gerçekleşmiş olup, alt boyutların Cronbach's Alpha değerleri incelendiğinde 0,848 ile 0,911 arasında olduğu görülmektedir. Araştırmada kullanılan anketin, gerek her bir boyutuna gerekse geneline ilişkin güvenilirlik katsayılarına ilişkin söz konusu bu sonuçlar, anketin güvenilir olduğuna dair önemli bir ipucu sayılmaktadır (Ural ve Kılıç, 2006). Ayrıca her ne kadar çalışmada uygulanan anket daha önce konuyla ilgili başka bir çalışmada kullanılmış olsa da ilgili anketin son uygulama yapılmadan önce özellikle, ifadelerin anlaşılabilirliği ile ilgili daha önce belirtildiği üzere ön uygulama yapılması ve konuyla ilgili akademisyenlerin görüşlerinin alınması da özellikle anketin geçerliliğine katkı sağlaması açısından önemli sayılmaktadır.

5. BULGULAR VE TARTIŞMA

Çizelge 2'de, Afyonkarahisar'da ve Sandıklı ilçesinde araştırmaya katılan kişilerin bazı bireysel özelliklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Çizelge 2'ye göre, Afyonkarahisar'da araştırmaya katılanların % 52,8'i kadın, % 47,2'si erkektir. Katılımcıların yaş grupları incelendiğinde çoğunluğu 18-25 yaş aralığındaki (% 61,2) katılımcılar oluştururken, onu sırasıyla 26-35 (% 18,6) ve 36-45 (% 11,2) yaş aralığındaki katılımcılar takip etmektedir. Katılımcıların eğitim durumuna bakıldığında lisans eğitimi alan veya almış bireylerin % 55,1 oran ile çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Katılımcıların Afyonkarahisar'da ikamet etme durumları incelendiğinde 1-4 yıl arası seçeneğini işaretleyenler 808 kişi (% 39,5) ile çoğunluğu oluşturmaktadır. Katılımcıların gelir durumuna bakıldığında asgari ücretten az (% 37,6) ücret alanların çoğunluğu oluşturduğu görülmekte olup; 1000 – 2000 TL arası (% 21,2) ve asgari ücret (% 20,6) gelire sahip olanlar ise ikinci ve üçüncü sırada yer almıştır. Katılımcıların meslek gruplarına göre

dağılımında ise öğrenciler (% 54,9) çoğunluğu oluşturmakta olup, onu sırasıyla; işçi (% 11,1), öğretmen/egitimci/akademisyen (% 5,9), memur (% 4,5), serbest meslek (% 4,4), esnaf (% 3,9), ev hanımı (% 3,6), sağlık personeli (% 2,8), emekli (% 2,7). Sandıklı ilçesinde araştırmaya katılan 690 kişiden % 35,1'i kadın, % 64,9'u erkektir. Katılımcıların yaş grupları incelendiğinde çoğunluğu 18–25 yaş aralığındaki (% 49,3) katılımcılar oluştururken, onu sırasıyla 26–35 (% 23,3) ve 36–45 (% 17,0) yaş aralığındaki katılımcılar takip etmektedir. Katılımcıların eğitim durumuna bakıldığında, lise eğitimi almış veya almakta olan bireylerin % 50,6 oran ile çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir bunu lisans (% 22,8) ve ön lisans (% 12,0) eğitimi alan bireyler takip etmektedir.

Çizelge 2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Bireysel Değişkenler		f		%		Bireysel Değişkenler		f		%	
		A	S	A	S			A	S	A	S
Cinsiyet	Kadın	1080	242	52,8	35,1	İkamet Süresi	1 yıldan az	158	42	7,7	6,1
	Erkek	964	448	47,2	64,9		1 – 4 yıl arası	808	102	39,5	14,8
Yaş Grubu	18 – 25 yaş arası	1251	340	61,2	49,3	5 – 8 yıl arası	217	58	10,6	8,4	
	26 – 35 yaş arası	381	161	18,6	23,3	9 – 12 yıl arası	87	51	4,3	7,4	
	36 – 45 yaş arası	228	117	11,2	17,0	13 – 16 yıl arası	99	50	4,8	7,2	
	46 – 55 yaş arası	143	48	7,0	7,0	17 yıl ve fazlası	675	387	33,0	56,1	
	56 yaş ve üzeri	41	24	2,0	3,5	Asgari Ücretten Az	768	184	37,6	26,7	
	İlköğretim	191	74	9,3	10,7	Asgari Ücret	421	142	20,6	20,6	
Eğitim Durumu	Ortaöğretim (Lise)	402	349	19,7	50,6	Gelir	1000 – 2000 TL arası	433	155	21,2	22,5
	Önlisans	232	83	11,4	12,0		2001 - 3000 TL arası	294	145	14,4	21,0
	Lisans	1127	157	55,1	22,8		3001 – 4000 TL arası	62	32	3,0	4,6
	Lisansüstü	92	27	4,5	3,9		4000 TL'den fazla	65	32	3,2	4,6
Meslek	Memur	93	43	4,5	6,2		Meslek	Öğrenci	1122	259	54,9
	İşçi	227	91	11,1	13,2	Sağlık Personeli		57	64	2,8	9,3
	Esnaf	79	56	3,9	8,1	Emekli		55	20	2,7	2,9
	Öğretmen/Eğitimci /Akademisyen	121	73	5,9	10,6	Mühendis		23	-	1,1	-
	Serbest Meslek	90	49	4,4	7,1	Turizm		47	14	2,3	2,0
	Ev Hanımı	74	21	3,6	3,0	Diğer		56	-	2,7	-

A : Afyonkarahisar (n=2044); S: Sandıklı (n=690)

Katılımcıların araştırma ifadelerine verdikleri cevaplar neticesinde araştırma boyutları bazında aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Afyonkarahisar ve Sandıklı için ayrı ayrı olmak üzere Çizelge 3'de verilmiştir.

Çizelge 3. Katılımcıların Belediye Faaliyetlerine İlişkin Görüşleri ve Karşılaştırılması

Boyutlar	Gruplar	n	\bar{x}	s.s.	t	p
Kültürel Faaliyet	Afyon Merkez	2044	2,41	0,93	4,585	0,000*
	Sandıklı	690	2,22	0,90		
Tanıtım-Pazarlama Faaliyetleri	Afyon Merkez	2044	2,43	1,04	-3,371	0,001*
	Sandıklı	690	2,59	1,01		
Çevre Faaliyetleri	Afyon Merkez	2044	2,54	1,03	5,924	0,000*
	Sandıklı	690	2,27	0,95		
Denetim Faaliyetleri	Afyon Merkez	2044	2,44	1,03	1,965	0,048*
	Sandıklı	689	2,35	1,01		
Genel	Afyon Merkez	2044	2,46	0,92	3,353	0,001*
	Sandıklı	690	2,32	0,86		

* $p < 0,05$

Çizelge 3'de her ne kadar katılımcılara uygulanan anketteki ifadelerin tek tek yüzde, frekans ve aritmetik ortalama değerleri yer almamakla birlikte, ilgili anketteki ifadelerle ilişkin Afyonkarahisar'da yaşayanların belediyenin **kültürel faaliyetlerini** değerlendirmelerine yönelik görüşlerinden (**Ek-1**) çıkan sonuçlar neticesinde en olumsuz görüş, "turizm konusunda halkı bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları yapmaktadır" ($\bar{x} = 1,88$) ifadesinde gerçekleşmiştir. Söz konusu boyutta en olumlu ifadeler ise "il için müze, kültür merkezi ve kütüphane gibi hizmetler sunmaktadır" ($\bar{x} = 2,94$) ile "tarihi yapıların restorasyonuna katkı sağlayıp, tarihi kültürel değerleri korumaktadır" ($\bar{x} = 2,91$) ifadelerinde ortaya çıkmış olup, söz konusu ifadeler, aritmetik ortalamalardan da anlaşılacağı üzere, oldukça düşük bir ortalamaya sahiptir. Sandıklı Belediyesi'nin kültürel faaliyetleri hakkında çıkan sonuçlar neticesinde yine en olumsuz görüş (**Ek-2**), "turizm konusunda halkı bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları yapmaktadır" ($\bar{x} = 1,95$) ifadesinde gerçekleşmiştir. Söz konusu boyutta en olumlu ifade ise "ilçede konukseverliği geliştirici önlemler almaktadır" olarak karşımıza çıkmaktadır ($\bar{x} = 2,46$). Bu veriler, belediyelerin kültürel faaliyetler konusunda halkın beklentilerini karşılayamadığı noktasında ipuçları sunmaktadır. Nitekim bu sonuçlar, Çizelge 3'de boyutlar bazında sunulan genel görüşlere de yansımış olup, kültürel faaliyetler konusunda belediye faaliyetlerine ilişkin gerek Afyonkarahisar il merkezinde yaşayanların ($\bar{x} = 2,41$), gerekse Sandıklı ilçe merkezinde yaşayanların ($\bar{x} = 2,22$) görüşlerinin aritmetik ortalamaları düşük denecek bir düzeyde kalmıştır. Bu sonuçlar itibariyle Afyonkarahisar'da ve Sandıklı'da yaşayan katılımcıların ilgili faaliyetleri yeterli bulmadığı yorumu getirilebilir.

Afyonkarahisar ve Sandıklı ilçesindeki katılımcıların ilgili belediyelerin **kültürel faaliyetleri** hakkındaki görüşleri karşılaştırıldığında da 0,05 anlamlılık düzeyinde farklılık olduğu anlaşılmaktadır ($p = 0,000 < 0,05$). Bu

kapsamda Afyonkarahisar'daki katılımcılar ($\bar{x}=2,41$), Sandıklı'daki katılımcılara ($\bar{x}=2,22$) oranla buldukları yerel yönetim birimi olan belediyenin kültürel faaliyetlerine ilişkin faaliyetlerini yerine getirme durumunu daha olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Konuyla ilgili Tortop (1988: 4), belediyelerin bu faaliyetinin önemini şu şekilde vurgulamıştır: "Turizm alanındaki gelişme kültürel alanda gelişmeyi de etkilemiştir. Kendi kültürümüzü tanımak ve tanıtmak bir ihtiyaç haline gelmiştir. Tarihi değeri olan abidelerin, şehirlerin, müze, saray, bahçe vb. yerlerin yaşayan insan gereksinimlerine uyacak biçimde korunmaları gerekir. Şehirlerin yeni gelişme planlarının doğal zenginliklerin korunmasını sağlayacak yerel zevkleri ve yerel mimari tipleri devam ettirecek ve güzelleşmeyi destekleyecek nitelikte hazırlanmaları gerekir". Yine konuyla ilgili başka bir araştırmada şu ifadeler yer verilmiştir. "Yerel kalkınmanın sağlanmasında itici sektörlerden biri olan turizm bir yandan ekonomik kalkınmayı hedeflerken diğer yandan da tarihi ve kültürel alanların korunması ve restore edilmesi, çökiciliği olan ekolojik alanların korunmasını hedefleyip kültürel zenginliklere dikkat çekerek kültürel geçmişe olan ilgiyi de artırmaktadır" (Küçük ve Güneş, 2013: 29). Burada dikkat çekilmesi gereken bir diğer nokta ise tarihi ve kültürel değerlerin korunmasının bölgenin turizm imajına da olumlu katkı sağlayacağıdır. Bu ilişkinin birbiriyle bağlantılı olduğu bir gerçektir.

Afyonkarahisar Belediyesi'nin **tanıtım faaliyetlerine** ilişkin ifadeler bazındaki katılımcı görüşlerine göre (Ek-1); "ile/şehre yılın diğer mevsimlerinde de turist gelmesi için çaba harcamaktadır" ifadesi $\bar{x}=2,27$ aritmetik ortalamaya sahip ifade olarak boyut içerisindeki en olumsuz görüş bildirilen ifadedir. Afyonkarahisar belediyesi tanıtım faaliyetleri içerisinde en yüksek aritmetik ortalamaya sahip ($\bar{x}=2,62$) ifade ise "ilin gazete, radyo, TV, reklam ve ilan gibi yollarla tanıtımını yapmaktadır" ifadesi olmuştur. Bir başka deyişle ilgili ifade faaliyet içerisindeki en olumlu görülen ifadedir. Sandıklı belediyesinin tanıtım faaliyetleri hakkındaki katılımcı görüşleri incelendiğinde ise (Ek-2) "ilçeye yılın diğer mevsimlerinde de turist gelmesi için çaba harcamaktadır" ifadesi $\bar{x}=2,40$ aritmetik ortalamaya sahiptir ve boyut içerisindeki en olumsuz görüş bildirilen ifadedir. Sandıklı Belediyesi tanıtım faaliyetleri içerisinde en yüksek aritmetik ortalamaya sahip ($\bar{x}=2,87$) ifade ise "ilçeye talep oluşturmak için festival, panayır, sergi gibi aktiviteler düzenlenmektedir" ifadesi olmuştur. Katılımcılar bu faaliyetlerden en çok ilgili ifade konusunda çalışma yapıldığını düşünmektedir denilebilir. Bu sonuçlar, katılımcıların belediyenin ilgili faaliyeti hakkında yapılanlardan memnun olmadıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır ki, nitekim söz konusu boyutlara ilişkin Çizelge 3'de sunulan genel aritmetik ortalamalardan da bu durum anlaşılmaktadır. Bu sonuçların yerel halkın ilgili belediyelerin tanıtım faaliyetleri hakkında yapılanları yeterli bulmadığı anlaşılmaktadır.

Afyonkarahisar ve Sandıklı ilçesindeki katılımcıların ilgili belediyelerin **tanıtım-pazarlama faaliyetleri** hakkındaki görüşleri karşılaştırıldığında (Çizelge 3)

0,05 anlamlılık düzeyinde farklılık olduğu anlaşılmaktadır ($p=0,001<0,05$). Bu kapsamda Sandıklı'daki katılımcılar Afyonkarahisar'daki katılımcılara oranla buldukları yerel yönetim birimi olan belediyenin tanıtım faaliyetlerini ($\bar{x} = 2,59$) yerine getirme durumunu daha olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Sandıklı'daki katılımcıların ilgili faaliyet konusu ve belediye hakkında Afyonkarahisar'daki katılımcılara ($\bar{x}=2,43$) oranla daha olumlu görüş bildirmesi burada önemlidir. Sandıklı, ilçe olmasına rağmen Afyonkarahisar'dan daha olumlu olarak değerlendirilmiştir. Konuyla ilgili yapılan araştırmalar neticesinde ortaya çıkan sonuç bu faaliyet konusunun önemini ortaya koymaktadır. Özellikle turizm açısından önem taşıyan, ilgi gören bir destinasyondaki en önemli yerel yönetim birimi olarak belediyelerin faaliyetleri oldukça önemli bir hal almaktadır. Çünkü söz konusu birimler o yöreye yönelik tüm alt ve üstyapı faaliyetlerinde direkt sorumlu olan kuruluşlardır. Öte yandan belediyelerin bu hizmetlerinden doğal olarak yöreye gelen turistler de yararlanacaktır. Buna ilave olarak, belediyelerin turizmle ilişkisi belirtilen bu hususlarda sınırlı olmayıp, o yörenin tanıtılmasında da önemli ölçüde görev ve sorumlulukları olduğu aşikârdır (Kılıç, 2006; Güçer vd., 2012). Bu kapsamda özellikle turizm açısından gelişmiş olan yörelerdeki belediyelerin bu tanıtımda gelişen teknolojiden yararlanmaları ve bu paralelde interneti bu amaçla ve diğer hizmetlerini yerine getirmede, önemli bir tanıtma aracı olarak kullanmaları konusu gündeme gelmektedir. Belediyeler özellikle web siteleri aracılığıyla söz konusu bu faaliyetleri etkin olarak gerçekleştirme gayreti içerisinde dirler. Bu konuyla ilgili olarak Güçer vd. (2012) tarafından, belediyelerin web sitelerinin incelendiği araştırmada; "tarihçe, coğrafya, müzeler, sanat, kültürü gibi başlıkların hepsi incelenen belediye web sitelerinde mevcut olmakla birlikte, söz konusu bu unsurlar sadece bilgi amaçlı yer almaktadır" sonucuna ulaşılmıştır. Oysa pazarlamanın en önemli unsurlarından birini oluşturan çekicilik özelliklerinin ön plana çıkartılması hususlarına ilişkin faaliyetler/bilgiler eksik kalmaktadır. Bu kapsamda araştırma kapsamındaki belediyelerin ilgili faaliyeti yerine getirmesi tanıtım ve pazarlama açısından son derece önemlidir. Bu faaliyet kapsamında Torlak (1999) ise şu ifadeleri ortaya koymuştur. "Belediyeler kendi kurumları ve hizmetlerini en iyi şekilde tanıtmak durumundadırlar. Tanıtılmayan ya da duyurulamayan hizmet ve hizmeti sunan kurumlar, istenen performansı gösteremezler. Bu açıdan bakıldığında, belediyelerin kendi kurum kimliklerini ön plana çıkarıcı ve sunulan hizmetleri tanıtıcı reklamları kullanmasında faydalı olacaktır (Torlak, 1999: 112). Tanıtımın önemi yadsınamaz bir gerçektir. Bir faaliyetin ne kadar iyi yapıldığını ancak o faaliyet hakkında bilgi sahibi olanlar yorumlayabilir. Yapılan faaliyet hakkında tanıtım yapılmazsa insanların bilgisi olmayacak ve belki de yapılanlar hiç göze çarpmayacaktır.

Yerel halkın Afyonkarahisar Belediyesi'nin **çevre ile ilgili** faaliyetlerine yönelik ifadeleri değerlendirmelerine bakıldığında (Ek-1); "su ve havanın kirliliğine karşı sürekli ölçümler yapıp önlemler almaktadır" ifadesinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=2,29$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, ilgili faaliyetin çevre

faaliyetleri genelinde en olumsuz ifade olduğunu göstermektedir. Katılımcılar "yol yapım ve onarım çalışmalarına gereken önemi vermektedir" ifadesi için ise faaliyet içerisindeki en olumlu ($\bar{x}=2,76$) görüşü bildirmişlerdir. Yerel halkın Sandıklı Belediyesi'nin çevre ile ilgili faaliyetlerini değerlendirmesi sonuçları ise (Ek-2) şu şekilde ortaya çıkmıştır. "İlçenin mimarisine uygun turizme yönelik imar planlaması yapmaktadır" ifadesi için katılımcılar en olumsuz görüşü bildirmiştir. Çevre faaliyetlerindeki en düşük aritmetik ortalamayı ($\bar{x}=2,18$) bu ifade almıştır. Aritmetik ortalamasının en yüksek olduğu ifade ise $\bar{x}=2,54$ ile "bölgeye yapılacak turizm yatırımlarını teşvik etmektedir" ifadesidir. Bu ifade katılımcılar tarafından en olumlu ifade olarak değerlendirilmiştir. İfadelerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında katılımcıların belediyenin çevre faaliyetlerinden pek memnun olmadıkları ortaya çıkmaktadır. Bu sonuçlar katılımcıların ilgili belediye faaliyetini yeterli bulmadıklarını ortaya çıkarmaktadır. Nitekim Çizelge 3'deki boyutlar bazındaki genel ortalamalar da bu sonuçları destekler nitelikte gerçekleşmiştir. Öte taraftan Afyonkarahisar ve Sandıklı ilçesindeki katılımcıların ilgili belediyelerin çevre faaliyetleri hakkındaki görüşleri karşılaştırıldığında 0,05 anlamlılık düzeyinde farklılık olduğu belirlenmiştir ($p=0,000<0,05$). Afyonkarahisar'daki katılımcılar ($\bar{x}=2,54$) Sandıklı'daki katılımcılara ($\bar{x}=2,27$) oranla buldukları yerel yönetim birimi olan belediyenin çevre faaliyetlerini yerine getirme durumlarını daha olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Konuyla ilgili bir araştırmada çevre faaliyetlerinin önemi şu şekilde vurgulanmıştır: "Günümüzde çevre koruması, tarihi ve mimari eserler turizm yönünden büyük önem taşımaktadır" (Tortop, 1988: 4). Tortop, (1988) yine bu konuyla ilgili olarak; "Turistik yörelerin imar planlarının yapılması, hazırlanması ve uygulanması, aşamalarında ilgili belediye, T. C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında yakın bir ilişki kurulmalı, koordinasyon sağlanmalıdır" şeklinde bir ifadeyle konunun önemine vurgu yapmaktadır. Söz konusu bu husus belediyenin bu faaliyet kapsamında daha olumlu sonuçların alınmasını sağlayacak bir ipucu niteliğindedir. Yine konuyla ilgili başka bir araştırmada "yerel yönetimlerin yerine getirmekle yükümlü oldukları yerel nitelikli hizmetler tanımı içerisinde, özellikle çevreyi olumsuz yönde etkileyen etmenlerin ortadan kaldırılması, bozulmuş olan çevre koşullarının eski duruma getirilmesi ve daha da geliştirilmesine ilişkin hizmetler girmektedir" (Yeter, 1993a: 50; Yeter, 1993b: 26) ifadesi yer almaktadır. Çevrenin korunması ve gelecek nesillere bozulmadan aktarılması için sadece belediyelere değil yerel halka da görevler düşmektedir. Herkesin çevrenin korunması konusunda üzerine düşeni yapması gerekmektedir. Belediyeler de sorumluluğunda olan yeşil alan, bahçe, kaldırım vb. yerlerin temizliğini sağlamalıdır.

Araştırmada yerel halkın Afyonkarahisar Belediyesi'nin **denetim** ile ilgili faaliyetleriyle ilgili ifadelerle ilişkin değerlendirmeleri incelendiğinde (Ek-1), "ildeki çarpık ve kaçak yapılaşma konusunda gereken denetimleri yapmaktadır" ifadesi katılımcıların en olumsuz ($\bar{x}=2,28$) görüş bildirdikleri

ifade olmuştur. Katılımcılar, belediye “turistik tesislerin yapımına önem verip, bazı tesisleri işletmektedir” ifadesinde en olumlu görüşü ($\bar{x}=2,55$) bildirmişlerdir. Bu boyuta ilişkin aritmetik ortalamalar 2,55 ile 2,28 arasında düşük bir aralıkta seyretmektedir ki bu sonuçlar, katılımcıların belediyenin denetim faaliyetiyle ilgili yapılan çalışmalarından pek memnun olmadıklarını ortaya çıkarmaktadır. Yerel halkın Sandıklı Belediyesi’nin denetim ile ilgili faaliyetlerine ilişkin değerlendirilmesi işe şu şekilde karşımıza çıkmaktadır (Ek-2); “ilçedeki çarpık ve kaçak yapılaşma konusunda gereken denetimleri yapmaktadır” ifadesi katılımcıların en olumsuz ($\bar{x}=2,22$) görüş bildirdikleri ifade olmuştur. Katılımcıların “yangın ya da diğer felaketler konusunda denetimler yapıp tedbirler almaktadır” ifadesine verdiği cevapların aritmetik ortalaması $\bar{x}=2,43$ ’tür ve katılımcılar ilgili ifadeyi en olumlu faaliyet olarak değerlendirmişlerdir. Diğer taraftan genel olarak olumsuz değerlendirmeleri içeren söz konusu bu sonuçlar boyuta ilişkin Çizelge 3’de sunulan genel ortalamalara da yansımış olup ilgili ortalamalar incelendiğinde katılımcıların denetim faaliyetlerini yetersiz bulduğu ortaya çıkmaktadır. Oysaki bu konuyla ilgili uygulamalar, gelen turistin sağlıklı bir ortamda tatilini geçirmesinde başat faktörleri içerisinde barındırdığı gibi, yörede yaşayan yerel halk tarafından da son derece önemlidir. Nitekim Yeter (1993a: 46) konunun önemini şu şekilde vurgulamıştır: Denetim, en az hizmetin, daha dar anlamda kalitenin oluşturulması kadar önemlidir. Bu bakımdan bu konunun üzerinde ciddi durulması gerekir. Konuyla ilgili başka bir çalışması olan Akmel (1992)’de konuyla ilgili şu ifadeye yer vermiştir (Akmel, 1992: 15): “Çevredeki işletmelerin hijyen ve çevre kurallarına uymalarının denetimi belediyelerce yapılmakla birlikte, her zaman yeterince etkin olmadığı görülmektedir.” Belediyenin denetim faaliyetlerine önem vermesi bölgedeki eksik veya kusurlu olan unsurların ortadan kalkması için bir caydırıcılık faktörü olabilir. Denetimin gerçek manada yerine getirilmesi öncelikle bölgede yaşayan yerel halk için daha sonra ise bölgeye gelecek turistler için önemlidir. Afyonkarahisar ve Sandıklı ilçesindeki katılımcıların ilgili belediyelerin denetim faaliyetleri hakkındaki görüşleri karşılaştırıldığında 0,05 anlamlılık düzeyinde farklılık olduğu anlaşılmaktadır ($p=0,048<0,05$). Afyonkarahisar’daki katılımcılar ($\bar{x}=2,44$) Sandıklı’daki katılımcılara ($\bar{x}=2,35$) oranla belediyenin denetim faaliyetlerini yerine getirme durumunu daha olumlu olarak değerlendirmişlerdir.

Afyonkarahisar’daki katılımcıların görüşlerini tüm ifadeler çerçevesinde değerlendirmek gerekirse; katılımcıların yarısından fazlası “turizm konusunda halkı bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları yapmaktadır” ifadesine “hiç katılmıyorum (% 52,7)” cevabını vermiştir ve bu ifade, katılımcıların en olumsuz ($\bar{x}=1,88$) görüş bildirdikleri ifade olarak belirlenmiştir. Katılımcıların en olumlu cevap verdikleri ifade ($\bar{x}=2,94$) ise belediye “il için müze, kültür merkezi ve kütüphane gibi hizmetler sunmaktadır” ifadesidir. Bu sonuçlar belediyenin araştırmada sorulan turizmle ilgili bütün faaliyetlerinin katılımcılar tarafından yetersiz bulunduğu şeklinde yorumlanabilir. Sandıklı’daki katılımcıların

görüşlerini tüm ifadeler çerçevesinde değerlendirmek gerekirse; katılımcıların yarısına yakını "turizm konusunda halkı bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları yapmaktadır" ifadesine "hiç katılmıyorum (% 47,7)" cevabını vermiştir ve bu ifade, katılımcıların en olumsuz ($\bar{x}=1,95$) görüş bildirdikleri ifade olmuştur. Katılımcıların en olumlu cevap verdikleri ifade ise "ilçeye talep oluşturmak için festival, panayır, sergi gibi aktiviteler düzenlenmektedir" ifadesi olmuştur. Katılımcıların görüşleri neticesinde belediyenin yaptığı tüm faaliyetlerin yetersiz bulunduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Afyonkarahisar ve Sandıklı ilçesindeki katılımcıların faaliyetler geneli itibarıyla görüşlerinin karşılaştırması yapıldığında "turizm konusunda halkı bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları yapmaktadır" ifadesinin her iki örneklem için en olumsuz ifade olarak değerlendirildiği karşımıza çıkmaktadır (Ek-1, Ek-2). İlgili belediyelerin bu konuda üzerine düşeni yapması ve bu eksikliği gidermesi yerinde olacaktır. İlgili yörelerdeki belediyelerin turizme ilişkin faaliyetleri, o yörelerde yaşayan halk tarafından pek de yeterli bulunmadığına dair bir diğer genel gösterge de Çizelge 3'deki faaliyetlere ilişkin yerel halkın genel görüşlerine dair aritmetik ortalamalardır. Nitekim Çizelge 3'de gerek Afyonkarahisar Belediyesi'nin ($\bar{x}=2,46$) gerekse Sandıklı Belediyesi'nin ($\bar{x}=2,32$) turizme yönelik faaliyetlerine ilişkin yerel halkın değerlendirmeleri düşük denilebilecek bir düzeydeki aritmetik ortalamaya sahiptir. Bununla birlikte yerel halkın ilgili bölge belediyelerinin faaliyetlerini değerlendirmelerine ilişkin görüşleri arasında da anlamlı farklılık söz konusu olup, yerel halkın görüşlerinin Afyonkarahisar Belediyesi'nin turizmle ilgili faaliyetlerini değerlendirmede, Sandıklı Belediyesi'ne kıyasla daha olumlu olduğunu belirtmek olasıdır. Söz konusu bu durumun özellikle Afyonkarahisar'ın il olması ve bu doğrultuda belediyenin gerek bütçe gerekse imkânlar itibarıyla Sandıklı'dan daha avantajlı bir konumda olmasından kaynaklanıyor olabilir. Araştırmaya ilişkin buraya kadar sunulan bulgular çerçevesinde katılımcıların belediyelerin ilgili faaliyetlerini yeterli bulmadığı veya ilgili faaliyetler hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığı şeklinde bir yorum getirilebilir. Afyonkarahisar'ın ve Sandıklı ilçesinin turizm açısından sahip olduğu değerler göz önünde bulundurulacak olursa, belediyenin ilgili faaliyetlerin yerine getirilmesi konusuna ağırlık vermesiyle öncelikle yerel halk tatmin edilebilecek daha sonra ise turistlerin gözünde iyi bir imaj oluşturulabilecektir. Bir yörede belediyeler tarafından yapılan/yapılacak faaliyetler sadece yerel halkın kullanımına sunulmayıp, nihayetinde gelen turistlerin de kullanımına sunulacak ve turistlerin şehri olumlu ya da olumsuz değerlendirmelerinde söz konusu bu faaliyetler oldukça etkili olacaktır. Nitekim Baş vd., (2007)'in konuyla ilgili çalışmalarında bu hususların altı çizilmektedir. Şüphesiz ki yerel yönetimler içerisinde turizm ile ilişkisi en kuvvetli olanı belediye idareleridir. Belediye idaresinin sahip olduğu her türlü görev ve sorumluluk turizm ile yakından ilişkilidir. Temizlik ve çevre koruma hizmetleri, her türlü altyapı imkanlarını sağlamak, esenlik hizmetleri kapsamında zabıta hizmetleri, yangınla mücadele hizmetleri, sağlık ve sosyal

Belediyelerin Turizme Yönelik Faaliyetleri Yeterli Mi? Yerel Halkın Bakış Açısıyla Bir Değerlendirme ...

yardım hizmetleri kapsamında bulunan sağlık tesisleri kurmak, yönetmek, insan sağlığı ile ilgili faaliyetleri, imar planları, yapıların kontrolü, ulaştırma hizmetleri, tüketiciyi koruma hizmetleri gibi faaliyetler sadece yerel halkı değil, aynı zamanda bölgeye gelen turistleri de yakından ilgilendirmektedir (Baş vd., 2007).

Çizelge 4. İlgili Belediyelerden Beklentiler

Afyonkarahisar Belediyesi'nden Beklentiler	Sandıklı Belediyesi'nden Beklentiler
Festival düzenlenmesi gerektiği ve tanınmış sanatçılar getirilerek gençlere ve bilhassa öğrencilere yönelik faaliyet ve organizasyonların yapılması gerektiği düşünülmektedir.	Halk eğitim merkezi ve turizm okullarının işbirliğinin sağlanması ve toplumun bilinçlendirilmesinin sağlanmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu sayede turistin kendiliğinden geleceği düşünülmektedir.
İlçe, kasaba ve köylerin turizm değerlerinin değerlendirilmesi gerektiği, termal turizmin daha cazip hale getirilmesi gerektiği ve doğal güzelliklere sahip çıkılması gerektiği düşünülmektedir.	3 ayda bir halkın bilgilendirilmesi ve daha çok turistin gelebilmesi için nelerin yapılması gerektiğinin ortaya konulması gerektiği düşünülmektedir.
Maddi imkanları yetersiz ailelerin turizme katılmaları için yardımda bulunulmalı şeklinde düşünülmektedir	Sandıklı Belediyesi'nin işlettiği tesislerde hizmet kalitesinin düşük olduğu, yükseltilmesinin gerektiği düşünülmektedir.
Sanatsal faaliyetlerin artırılması gerektiği ve turizm öğrencilerinden de destek alınması gerektiği düşünülmektedir.	Sandıklı Belediyesi'nin işlettiği tesislerde kalifiye personelin çalışması gerektiği ve turizm lisesi için uygulama oteli yapılması gerektiği düşünülmektedir.
Turistik tesislerin yapımına daha fazla önem verilmesi gerektiği ve üniversite ile belediyenin işbirliği içinde olması gerektiği düşünülmektedir.	Gelen misafirlerin ağırlanması esnasında kaplıca ve tesislerde temizlik ve hijyen kurallarına uyulmadığı için mahcup olduğu belirtilmiştir.
İl sınırları içerisinde kalan besi yerleri ve tavuk çiftliklerinin şehir dışına alınması amacıyla üreticiye teşvik sağlanmasının gerektiği düşünülmektedir ve böyle yerlerde bulunan karasineklerin insan sağlığını olumsuz etkilediği düşünülmektedir.	Kaplıcadaki apart daireler atıl durumda, önem verilmedir ve diğer merkezlerdeki emsalleriyle rekabet edebilir bir seviyeye ulaşması sağlanmalıdır şeklinde bir görüş bildirilmiştir.
Genel yayın organları daha fazla kullanılarak şehrin doğal zenginlikleri daha rahat gezilip görülmesi için tesis ve altyapıların hazırlanması gerektiği, şehir içi ve dışından turlar düzenlenerek gelen ziyaretçilerin beklentileri dikkate alınarak bu yönde çalışmaların yapılması gerektiği ve spor ve sağlık turizmi yönünde çalışmaların artırılması gerektiği düşünülmektedir.	Park, bahçe ve eğlence alanlarının daha düzenli olması gerektiğinden ve Sürdürülebilir turizme önem verilmesi gerektiğinden bahsedilmiştir.
Çevre planlaması konusuna daha çok önem verilmesi gerektiği ve çevresini temiz tutanların ödüllendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.	Kaplıcanın imarının düzgün ve çekici bir hale getirilmesi gerektiği düşünülmektedir.
Otellerin bulunduğu bölgede otellerden destek alınarak turistlerin cazibe merkezi haline gelecek alanların oluşmasını ve belediyenin tanıtımının yapılmasının gerektiği düşünülmektedir.	Tapduk Emre ve Yunus Emre gibi değerli insanların türbeleri bulunmakta bunların korunması gerektiği, Sandıklı halkı ve gelen misafirler için bu değerlerin tanıtımının yapılması gerektiği düşünülmektedir.
Afyonkarahisar'ı temsil eden küçük objeler (magnet) yapılması gerektiği, kültür değerlerinin şehir merkezinde uygun yerlerde satılması gerektiği ve bir tanıtım tırı/otobüsü oluşturularak Türkiye'nin her yerini gezmesi gerektiği düşünülmektedir.	Esnaflar ve yerel halk bilinçlendirilerek turizm konusunda aydınlatılması gerektiği düşünülmektedir ve Kültür merkezleri ve kütüphanenin geliştirilmesi gerektiği savunulmaktadır.
Kaplıcalar için daha çok tanıtımın yapılması	Belediye, sivil toplum kuruluşları ile ortaklaşa

gerektiği, önemli bir miras olan tarihi konakların tanıtımının artırılması gerektiği, kalenin temizliği ve ışıklandırmasının yapılması gerektiği düşünülmektedir.	yapılması gerekenler için önyak olmalıdır şeklinde bir görüş bildirilmiştir ve kültür evine belediyenin destek olması gerektiği düşünülmektedir.
Milli duyguların yoğun olarak yaşanabileceği topraklar olduğu için bu konuda yeterince bilgilendirme, tanıtım ve reklamın yapılması gerektiği düşünülmektedir.	Yerel halk ve öğrenciler için çevreye geziler düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir ve Sosyal faaliyetlere önem verilmesi gerektiği düşünülmektedir.
Yerli ve yabancı turistlerin güvenliği için tarihi mekânlara güvenlik kameraları ve görevlerinin yerleştirilmesi gerektiği uygunsuz insanların uzaklaştırılması gerektiği düşünülmektedir.	Basın, medya desteğinin alınıp bölgenin tanıtımının yapılması gerektiği düşünülmektedir.
Halka açık konaklama imkânlarını sağlamak amacıyla apartların belediye tarafından işletilmesi gerektiği düşünülmektedir.	T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile işbirliği yapılarak Sandıklı'nın turistik ve kültürel mirasını ön plana çıkarıp Sandıklı'yı cazibe merkezi haline getirebilmek için uluslararası bir festival düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir.
Termal su kullanımının kontrol altına alınması gerektiği düşünülmektedir.	Yöresel lezzetlerin tanıtım ve satışının yapıldığı yerlerin yapılması gerektiği düşünülmektedir.
Halka açık alanların daha fazla denetlenmesi gerektiği düşünülmektedir.	Kaplıca turizminin doğa turizmi ile birlikte tanıtımının yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.
Yerel halkın birbirine saygılı olması gerektiği şehre gelen yabancıları dışlamaması gerektiği düşünülmektedir bunu sağlamak için ise misafirperverliğin ve saygı, sevginin ön plana çıktığı eğitimlerin düzenlenmesinin gerekliliğinden bahsedilmiştir.	Otelde kullanılan sebze, meyve, patates, soğan gibi ihtiyaçların, temizlik malzeme ihtiyacının Sandıklı'da bulunan satıcılardan karşılanması gerektiği ve yerli malın kullanımının sağlanması gerektiği düşünülmektedir.
Üniversite ile işbirliği içerisinde çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.	Afyon'a ulaşımında belediyenin de taşıma yapması gerektiği düşünülmektedir.
Afyonkarahisar'da yaşayan yerel halkın bilinçsiz olduğu bu konuda gerekenin yapılması gerektiği düşünülmekte ve bunun sonucunda Afyon'un güzel bir marka olabileceğinden bahsedilmiştir.	Gelen turistlerin ve konukların memnuniyetlerinin ölçülmesi sağlanıp değerlendirme yapılması gerektiği düşünülmektedir.
Yerel halkın birbirine saygılı olması gerektiği şehre gelen yabancıları dışlamaması gerektiği düşünülmektedir bunu sağlamak için ise misafirperverliğin ve saygı, sevginin ön plana çıktığı eğitimlerin düzenlenmesinin gerekliliğinden bahsedilmiştir.	Denetimlerin periyodik ve disiplinli bir şekilde yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmada uygulanan ankete katılanlara anketin sonunda, *"turizm konusunda Afyonkarahisar/Sandıklı Belediyesi'nden diğer beklentileriniz (Lütfen aşağıya belirtiniz)"* şeklinde açık uçlu bir soru sorulmuştur. Katılımcılardan gerek Afyonkarahisar, gerekse Sandıklı belediyesinden, önem verilmesini gerekli gördükleri konuları sıralamaları istenmiştir. İlgili belediyelere bu konuda önemli ölçüde yön verecek/bilgi sağlayacak söz konusu bu hususlar/beklentilerden öne çıkanlar Çizelge 4'de sunulmuştur.

Araştırmada ayrıca yukarıdaki bulgulara ek olarak belediyelerin turizm ile ilgili faaliyetlerine ilişkin yerel halkın değerlendirmelerine ilişkin görüşlerinin bazı bireysel özelliklerine göre karşılaştırılması da yapılmış olup (Çizelge 5-6-7-8-9-10), Afyonkarahisar'daki katılımcıların belediyelerin faaliyetlerini (tüm boyutlar itibarıyla) değerlendirmelerine ilişkin görüşleri ile cinsiyet, yaş, eğitim, ikametgah süresi, gelir ve meslek durumları arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde

farklılık saptanmıştır. Söz konusu bu sonuçlara göre, kültürel faaliyetler, tanıtım faaliyetleri, çevre faaliyetleri ve denetim faaliyetleri hakkında kadınlar erkeklere oranla belediyenin yaptıklarının daha yetersiz olduğunu düşünmektedir. Kadınların belediyenin faaliyetlerini erkeklere oranla daha olumsuz olarak değerlendirmesinin sebebi; kadınların erkeklere göre olaylara daha ayrıntılı bakması ve bu kapsamda olumsuz noktaları daha ayrıntılı olarak tespit etmesi olabilir.

Sandıklı'daki katılımcıların belediyelerin faaliyetlerini değerlendirmelerine ilişkin görüşleri ile ikamet süresi, gelir ve meslek durumları arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde farklılık saptanmıştır. Bunun dışında, Sandıklı'daki erkek katılımcılar kadınlara oranlara sadece tanıtım faaliyetlerini ($p=0,027<0,05$) daha olumlu bulmuştur. Fakat boyutlar geneline bakıldığında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Öte taraftan konuyla ilgili olarak Kılıç (2006)'ın çalışmasında, katılımcıların görüşlerinin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Afyonkarahisar'da ve Sandıklı ilçesinde yapılan araştırmada ise tam tersi şekilde katılımcıların görüşleri cinsiyetlerine göre (faaliyetler genelinde) anlamlı bir farklılık göstermektedir. İki araştırmadaki sonuçların farklı olması; ilgili yörelerin ve turizm ürünlerinin farklılıkları, örneklem büyüklüğünün farklı olması veya araştırmanın yapıldığı tarihlerin farklı olması sebebiyle gerçekleşmiş olabilir.

Çizelge 5. Katılımcıların, Belediye Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması (t Testi Sonuçları)

Boyutlar	Grup	n		\bar{X}		s.s.		t		p	
		A.	S.	A.	S.	A.	S.	A.	S.	A.	S.
Kültürel Faaliyetler	Kadın	1080	242	2,27	2,20	0,83	0,91	-7,111	-0,448	0,000 *	0,654
	Erkek	963	448	2,56	2,23	1,01	0,89				
Tanıtım Faaliyetleri	Kadın	1080	242	2,30	2,47	0,96	0,98	-6,049	-2,213	0,000 *	0,027 *
	Erkek	963	448	2,58	2,65	1,11	1,02				
Çevre Faaliyetleri	Kadın	1080	242	2,36	2,26	0,94	1,04	-8,183	-0,246	0,000 *	0,806
	Erkek	963	448	2,73	2,28	1,10	0,90				
Denetim Faaliyetleri	Kadın	1080	242	2,31	2,33	0,94	1,09	-5,800	-0,264	0,000 *	0,792
	Erkek	962	447	2,58	2,36	1,10	0,97				
Genel	Kadın	1080	242	2,31	2,29	0,81	0,89	-7,618	-0,747	0,000 *	0,455
	Erkek	963	448	2,62	2,34	0,99	0,84				

* $p<0,05$; A.: Afyonkarahisar; S.: Sandıklı

Afyonkarahisar Belediyesi'nin turizm ile ilgili faaliyetleri yerine getirme durumunu 18–25 yaş grubu aralığındaki katılımcılar tüm boyutlar ve genel faaliyetler itibarıyla en olumsuz değerlendiren grup olmuştur. Katılımcılar arasında 46–55 yaş grubunu oluşturanlar faaliyetlerin tamamında en olumlu görüşe sahip grup olmuştur. Genç katılımcıların belediyenin ilgili faaliyetleri hakkında daha olumsuz görüş bildirmesinin sebebi, bölgede termal turizmin daha ağır basan bir turizm çeşidi olması ve gençlerin termal turizm konusunda daha isteksiz oluşu veya gençlerin daha üst yaş gruplarına göre, doğal olarak daha eleştirel bir bakış açısına sahip olmaları olabilir. Sandıklı'daki katılımcıların görüşleri faaliyetler genelinde yaş

gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Konuyla ilgili Kılıç (2006) araştırmasında; Afyonkarahisar'daki katılımcıların tam tersine, 55 ve aşağı yaşlarda olan gruplardaki kişilerin 56 yaşın üzerindeki kişilere nazaran belediyenin turizm ile ilgili faaliyetlerinin yeterliliği konusunda daha olumlu görüş bildirdiği sonucu çıkmıştır. Sandıklı'daki durum ayrı düşünülecek olursa, iki araştırmadaki farklılığın sebebi bölgelerin farklı olması nedeniyle insanların turizm beklentilerinin farklı olması olabilir. Konuyla ilgili olarak Sandıkçı ve Özgen (2013)'in "Afyonkarahisar İlinin Termal Turizm Açısından SWOT Analizi İle Değerlendirilmesi" başlıklı araştırmalarında, "Afyonkarahisar ili termal turizmüne yönelik görüşleri yaş gruplarına göre güçlü yönler, fırsatlar ve tehditler boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemekte iken, zayıf yönler bağlamında anlamlı bir farklılık göstermektedir" sonucuna ulaşmışlardır.

Çizelge 6. Katılımcıların, Belediye Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin Yaşlarına Göre Karşılaştırılması (Anova Testi Sonuçları)

Boyutlar	Grup	n		\bar{X}		s.s.		F		p	
		A.	S.	A.	S.	A.	S.	A.	S.	A.	S.
Kültürel Faaliyetler	18-25	1251	340	2,30	2,25	0,82	0,92	14,771	768	0,000 *	0,546
	26-35	380	161	2,49	2,14	1,02	0,84				
	36-45	228	117	2,67	2,24	1,06	0,83				
	46-55	143	48	2,73	2,16	1,09	0,98				
	56 ve üzeri	41	24	2,58	2,40	1,11	1,03				
Tanıtım Faaliyetleri	18-25	1251	340	2,33	2,53	0,95	1,04	11,268	2,015	0,000 *	0,091
	26-35	380	161	2,46	2,51	1,10	0,88				
	36-45	228	117	2,70	2,77	1,16	0,98				
	46-55	143	48	2,76	2,73	1,20	1,18				
	56 ve üzeri	41	24	2,74	2,81	1,21	1,14				
Çevre Faaliyetleri	18-25	1251	340	2,37	2,31	0,91	1,00	23,515	2,972	0,000 *	0,019 *
	26-35	380	161	2,72	2,13	1,14	0,85				
	36-45	228	117	2,89	2,26	1,16	0,91				
	46-55	143	48	2,91	2,23	1,16	0,96				
	56 ve üzeri	41	24	2,62	2,80	1,12	0,98				
Denetim Faaliyetleri	18-25	1250	339	2,30	2,40	0,91	1,08	16,678	1,416	0,000 *	0,227
	26-35	380	161	2,56	2,19	1,14	0,84				
	36-45	228	117	2,75	2,39	1,16	0,96				
	46-55	143	48	2,76	2,32	1,19	1,11				
	56 ve üzeri	41	24	2,57	2,49	1,18	1,04				
Genel	18-25	1251	340	2,33	2,35	0,80	0,89	19,825	1,538	0,000 *	0,189
	26-35	380	161	2,57	2,21	1,02	0,77				
	36-45	228	117	2,76	2,36	1,05	0,79				
	46-55	143	48	2,79	2,31	1,08	0,94				
	56 ve üzeri	41	24	2,62	2,61	1,01	0,94				

* $p < 0,05$; A.: Afyonkarahisar; S.: Sandıklı

Afyonkarahisar'daki ilköğretim ve lise eğitimi alan katılımcılar tüm faaliyetlerde ve genel olarak diğer katılımcılara göre daha olumlu bir görüşe sahiptirler. Genel olarak faaliyetlere bakıldığında; ilköğretim ($\bar{x}=2,75$), lise ($\bar{x}=2,75$), ön lisans ($\bar{x}=2,67$), lisans ($\bar{x}=2,27$) ve lisansüstü ($\bar{x}=2,32$) eğitimi alan katılımcıların görüşleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Sandıklı'daki katılımcıların belediye faaliyetleri hakkındaki görüşlerinin eğitim durumlarına göre karşılaştırılması sonucunda katılımcıların eğitim durumları ile belediyenin çevre faaliyetlerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık vardır ($p=0,029<0,05$). Çevre faaliyetleri için en olumlu görüşe sahip grup ilköğretim ($\bar{x}=2,47$) eğitimi alan gruptur. Katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça belediyenin çevre faaliyetlerinden memnun olma düzeyleri azalmaktadır.

Çizelge 7. Katılımcıların, Belediye Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (Anova Testi Sonuçları)

Boyutlar	Grup	n		\bar{X}		s.s.		F		p	
		A.	S.	A.	S.	A.	S.	A.	S.	A.	S.
Kültürel Faaliyetleri	İlköğretim	191	74	2,62	2,30	1,05	0,95	23,648	1,056	0,000*	0,377
	Lise	402	349	2,70	2,26	1,02	0,93				
	Ön lisans	231	83	2,57	2,19	0,99	0,88				
	Lisans	1127	157	2,25	2,15	0,82	0,82				
	Lisansüstü	92	27	2,25	2,00	0,89	0,72				
Tanıtım Faaliyetleri	İlköğretim	191	74	2,69	2,84	1,16	1,11	23,395	1,391	0,000*	0,235
	Lise	402	349	2,71	2,55	1,12	1,04				
	Ön lisans	231	83	2,69	2,58	1,13	0,94				
	Lisans	1127	157	2,25	2,58	0,93	0,96				
	Lisansüstü	92	27	2,30	2,50	0,99	0,79				
Çevre Faaliyetleri	İlköğretim	191	74	2,92	2,47	1,13	1,00	36,748	2,711	0,000*	0,029*
	Lise	402	349	2,86	2,33	1,11	1,00				
	Ön lisans	231	83	2,80	2,18	1,08	0,89				
	Lisans	1127	157	2,31	2,15	0,91	0,89				
	Lisansüstü	92	27	2,39	1,96	0,96	0,59				
Denetim Faaliyetleri	İlköğretim	191	74	2,75	2,48	1,20	1,05	25,447	1,195	0,000*	0,311
	Lise	401	348	2,72	2,37	1,13	1,08				
	Ön lisans	231	83	2,65	2,33	1,14	0,97				
	Lisans	1127	157	2,25	2,32	0,88	0,89				
	Lisansüstü	92	27	2,34	2,00	1,02	0,68				
Genel	İlköğretim	191	74	2,75	2,48	1,03	0,91	32,925	1,605	0,000*	0,171
	Lise	402	349	2,75	2,35	1,00	0,89				
	Ön lisans	231	83	2,67	2,28	0,99	0,81				
	Lisans	1127	157	2,27	2,25	0,79	0,80				
	Lisansüstü	92	27	2,32	2,07	0,87	0,59				

* $p<0,05$; A.: Afyonkarahisar; S.: Sandıklı

Belediyenin çevre faaliyetleri hakkındaki en olumsuz görüş lisansüstü ($\bar{x}=1,96$) eğitimi almış katılımcılara aittir. Bunlara ek olarak Kılıç (2006)'ın araştırmasında da konuyla ilgili olarak, katılımcıların görüşlerinin eğitim durumlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Her iki çalışmada da katılımcıların eğitim durumlarına göre belediye faaliyetleriyle ilgili görüşlerinde farklılık olması, insanların aldıkları eğitimin konuya bakış açılarını değiştirdiği şeklinde yorumlanabilir. Buna karşın konuyla ilgili olarak Sandıklı ve Özgen (2013)'ün araştırmasında ise katılımcıların, Afyonkarahisar termal turizminin SWOT analizine yönelik güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditlere ilişkin görüşleri

eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu araştırmayla Sandıkçı ve zgen'in (2013) araştırmasındaki ilişkiler karşılaştırıldığında farklılık olduğu görülmektedir. nlnn ve Sevim (2005)' in konuyla ilgili bir araştırmalarında "eğitim düzeyi arttıka turizme verilen önemin arttığı" sonucuna ulaşılmıştır. Söz konusu araştırmada katılımcıların eğitim düzeyi ile turizme verilen önem arasında doğru yönde bir ilişkinin var olduğu tespit edilmiştir. Doğal olarak eğitim düzeyinin artması insanların konuya bakış aırlarını etkilemektedir. Nitekim bu araştırmada daha üst düzeyde eğitim alan kişilerin belediyenin ilgili faaliyetleri hakkında daha olumsuz görüş bildirmesinin sebebi, eğitimsiz katılımcılara oranla daha eleştirel bir bakış açısıyla bakmaları ve bu konuda yapılabilecek düzeltmeler hususunda ilgili kuruluş ve kurumlara yardımcı olmak adına objektif değerlendirmeler yapmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Bir yıldan daha az Afyonkarahisar'da yaşayan katılımcıları ayrı tutmak gerekirse, Afyonkarahisar'da daha fazla ikamet edenler belediye faaliyetlerini daha olumlu bulmaktadır. Sandıklı'daki katılımcıların ikamet süreleri ile tanıtım faaliyetleri ($p=0,013<0,05$), evre faaliyetleri ($p=0,021<0,05$) ve faaliyetler geneli ($p=0,033<0,05$) hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık vardır. Afyonkarahisar'da olduğu gibi Sandıklı'da yaşayanların da ikamet süreleriyle doğru orantılı olarak ilgili faaliyetlerin yerine getirilmesi konusunda daha olumlu düşündüğü söylenebilir. Yalnız burada dikkat edilmesi gereken nokta, en olumlu düşünen 17 yıl ve üzeri ikamet eden grubun görüşleri, "orta düzeyde katılıyorum" seçeneğinin altında kalmaktadır. Yani genel olarak bu faaliyetlerin yetersiz olduğunun düşünüldüğü söylenebilir. Tam tersi şekilde, Kılıç (2006)'ın araştırmasında ikamet süresi ve katılımcı görüşleri karşılaştırıldığında belediye faaliyetleri ile ilgili konularda katılımcıların görüşleri ile ikamet sürelerinin anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu farklılığın sebebi örneklem büyüklüğünün farklı olması, araştırmaların yapıldığı bölgelerin ve dönemin farklı olması olabilir. Afyonkarahisar ve Sandıklı belediye faaliyetlerinin ilgili bölgede daha uzun süre yaşayan insanlar tarafından daha olumlu olarak değerlendirilmesinin sebebi, kaldıkları yerde uzun süre konaklamalarından doğan ortama alışma veya eksiklikleri görmezden gelme durumlarından dolayı gerçekleşmiş olabilir.

Çizelge 8. Katılımcıların, Belediye Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin İkamet Durumuna Göre Karşılaştırılması (Anova Testi Sonuçları)

Boyutlar	Gruplar	n		\bar{X}		s.s.		F		p	
		A.	S.	A.	S.	A.	S.	A.	S.	A.	S.
Kültürel Faaliyetler	1 yıldan az	158	42	2,36	2,23	0,87	0,86	25,255	1,673	0,000 *	0,139
	1-4 yıl	808	102	2,20	2,05	0,75	0,90				
	5-8 yıl	217	58	2,23	2,06	0,85	0,83				
	9-12 yıl	87	51	2,42	2,17	0,92	0,84				
	13-16 yıl	98	50	2,60	2,25	0,93	0,99				
	17 yıl ve üzeri	675	387	2,70	2,30	1,07	0,90				
Tanıtım Faaliyetleri	1 yıldan az	158	42	2,39	2,34	0,99	0,89	19,671	2,902	0,000 *	0,013 *
	1-4 yıl	808	102	2,23	2,36	0,89	0,90				
	5-8 yıl	217	58	2,24	2,40	0,90	0,93				
	9-12 yıl	87	51	2,48	2,72	0,98	1,10				
	13-16 yıl	98	50	2,58	2,58	1,03	0,95				
	17 yıl ve üzeri	675	387	2,73	2,69	1,19	1,04				
Çevre Faaliyetleri	1 yıldan az	158	42	2,40	2,15	0,90	1,02	39,608	2,673	0,000 *	0,021 *
	1-4 yıl	808	102	2,25	2,06	0,85	0,81				
	5-8 yıl	217	58	2,34	2,14	0,91	1,03				
	9-12 yıl	87	51	2,64	2,19	1,03	0,86				
	13-16 yıl	98	50	2,70	2,17	1,02	1,08				
	17 yıl ve üzeri	675	387	2,94	2,39	1,15	0,96				
Denetim Faaliyetleri	1 yıldan az	158	42	2,37	2,34	0,97	0,95	23,127	1,523	0,000 *	0,180
	1-4 yıl	808	102	2,21	2,17	0,83	0,93				
	5-8 yıl	217	58	2,30	2,25	0,96	1,08				
	9-12 yıl	87	51	2,46	2,25	1,03	0,91				
	13-16 yıl	98	50	2,55	2,25	0,98	1,06				
	17 yıl ve üzeri	674	386	2,75	2,44	1,19	1,03				
Genel	1 yıldan az	158	42	2,38	2,25	0,82	0,87	33,187	2,444	0,000 *	0,033 *
	1-4 yıl	808	102	2,22	2,13	0,73	0,76				
	5-8 yıl	217	58	2,28	2,18	0,81	0,88				
	9-12 yıl	87	51	2,50	2,28	0,90	0,80				
	13-16 yıl	98	50	2,61	2,28	0,91	0,95				
	17 yıl ve üzeri	675	387	2,79	2,42	1,05	0,86				

* $p < 0,05$; A.: Afyonkarahisar; S.: Sandıklı

Afyonkarahisar'da asgari ücretten az gelire sahip katılımcılar genel olarak bu faaliyetlerin gerçekleşmesinde en olumsuz düşünen grup olmuştur ($\bar{x}=2,27$). Faaliyetlere en olumlu cevap veren grup asgari ücret düzeyinde bir gelire sahip olan grup olmuştur. Geliri asgari ücretten fazla olan gruplar incelendiğinde, gelirin artması ile belediye faaliyetlerinden memnun olma durumunun ters orantılı olduğu belirlenmiştir. İnsanların turizm için harcanabilir gelirinin fazla olması turizm faaliyetlerine katılmalarında önemli rol oynamaktadır. Daha çok turizme katılma fırsatı bulan yüksek gelirli katılımcıların önceden gittikleri yerlerin olanakları ile buldukları şehrin olanakları arasında mukayese ihtimallerinin olması, ilgili faaliyetleri değerlendirmelerini etkileyebilecektir. Bu sebeple yüksek gelirli katılımcılar belediyenin ilgili faaliyetlerini daha olumsuz olarak değerlendirmiş olabilir. Araştırmadan çıkan bu sonuca ilişkin, gelire doğru orantılı olarak turizm faaliyetlerine katılma imkânı daha fazla olan kişilerin belediyenin faaliyetlerini yetersiz bulduğu şeklinde bir yorum getirilebilir ki, bu durumun tekrar ziyaret noktasında da sıkıntılar ortaya çıkaracağı aşikârdır.

Çizelge 9. Katılımcıların, Belediye Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması (Anova Testi Sonuçları)

Boyutlar	Gruplar	n		\bar{X}		s.s.		F		p	
		A.	S.	A.	S.	A.	S.	A.	S.	A.	S.
Kültürel Faaliyetler	Asgari Ücretten Az	768	184	2,25	2,18	0,80	0,95	8,633	2,361	0,000*	0,039*
	Asgari Ücret	420	142	2,56	2,32	1,05	0,90				
	1000-2000 TL Arası	433	155	2,50	2,36	0,93	0,85				
	2001-3000 TL Arası	294	145	2,50	2,05	0,98	0,80				
	3001-4000 TL Arası	62	32	2,47	2,22	0,96	0,92				
	4000 TL'den Fazla	65	32	2,27	2,18	0,97	1,01				
Tanıtım Faaliyetleri	Asgari Ücretten Az	768	184	2,25	2,54	0,92	1,09	9,827	1,002	0,000*	0,416
	Asgari Ücret	420	142	2,64	2,60	1,16	1,01				
	1000-2000 TL Arası	433	155	2,57	2,72	1,06	0,99				
	2001-3000 TL Arası	294	145	2,45	2,48	1,03	0,90				
	3001-4000 TL Arası	62	32	2,46	2,67	1,08	1,06				
	4000 TL'den Fazla	65	32	2,26	2,59	1,08	1,08				
Çevre Faaliyetleri	Asgari Ücretten Az	768	184	2,31	2,27	0,91	1,02	13,647	3,008	0,000*	0,011*
	Asgari Ücret	420	142	2,74	2,32	1,13	0,97				
	1000-2000 TL Arası	433	155	2,67	2,45	0,99	0,91				
	2001-3000 TL Arası	294	145	2,65	2,04	1,08	0,83				
	3001-4000 TL Arası	62	32	2,61	2,38	1,16	0,97				
	4000 TL'den Fazla	65	32	2,40	2,19	1,14	1,04				
Denetim Faaliyetleri	Asgari Ücretten Az	768	184	2,26	2,33	0,88	1,10	8,973	1,383	0,000*	0,228
	Asgari Ücret	419	141	2,63	2,34	1,16	1,00				
	1000-2000 TL Arası	433	155	2,50	2,51	1,02	0,98				
	2001-3000 TL Arası	294	145	2,55	2,24	1,09	0,92				
	3001-4000 TL Arası	62	32	2,51	2,33	1,10	1,06				
	4000 TL'den Fazla	65	32	2,24	2,17	1,10	1,02				
Genel	Asgari Ücretten Az	768	184	2,27	2,29	0,78	0,93	12,171	2,370	0,000*	0,038*
	Asgari Ücret	420	142	2,64	2,37	1,05	0,85				
	1000-2000 TL Arası	433	155	2,56	2,48	0,89	0,79				
	2001-3000 TL Arası	294	145	2,55	2,15	0,97	0,76				
	3001-4000 TL Arası	62	32	2,52	2,37	1,00	0,92				
	4000 TL'den Fazla	65	32	2,30	2,26	0,99	0,96				

* $p < 0,05$; A.: Afyonkarahisar; S.: Sandıklı

Sandıklı'daki katılımcıların gelir durumlarına göre, belediyenin kültürel faaliyetleri ($p=0,039 < 0,05$), çevre faaliyetleri ($p=0,011 < 0,05$) ve faaliyetler geneli ($p=0,038 < 0,05$) hakkındaki görüşleri anlamlı bir farklılık göstermektedir. 2001–3000 TL arası gelire sahip olan katılımcılar en olumsuz görüşe sahip grup olmuştur. 1000–2000 TL arası gelire sahip olan katılımcılar ise en olumlu cevap veren grup olmuştur. Sandıklı'daki katılımcı görüşlerine göre belediye faaliyetlerinin tamamı yetersiz görülmektedir denilebilir. Katılımcıların tanıtım faaliyetleri ($p=0,416 > 0,05$) ve denetim faaliyetleri ($p=0,228 > 0,05$) hakkındaki görüşleri katılımcıların gelir durumlarına göre karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Afyonkarahisar'daki katılımcılardan meslek grupları itibarıyla belediyelerin turizme yönelik faaliyetleri genelinde en olumlu cevap veren grup işçilerdir ($\bar{x}=2,99$). İşçiler, belediye faaliyetlerini "orta düzeyde katılıyorum (yeterli bulunmaktadır)" şeklinde değerlendirmiştir denilebilir. Afyonkarahisar'daki meslek grupları tarafından belediye faaliyetlerine ilişkin katılımcıların memnuniyet dereceleri bir sıralamaya konulduğunda; işçi ($\bar{x}=2,99$), diğer

Belediyelerin Turizme Yönelik Faaliyetleri Yeterli Mi? Yerel Halkın Bakış Açısıyla Bir Değerlendirme ...

($\bar{x}=2,93$), turizm çalışanları ($\bar{x}=2,72$), emekli ($\bar{x}=2,66$), memur ($\bar{x}=2,61$), serbest meslek ($\bar{x}=2,60$), esnaf ($\bar{x}=2,57$), ev hanımı ($\bar{x}=2,56$), öğretmen/egitimci ($\bar{x}=2,40$), öğrenci ($\bar{x}=2,3$), sağlık personeli ($\bar{x}=2,08$) ve mühendis ($\bar{x}=2,08$) şeklinde bir seyir izlemektedir.

Çizelge 10. Katılımcıların, Belediye Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin Meslek Durumuna Göre Karşılaştırılması (Anova Testi Sonuçları)

Boyutlar	Gruplar	n		\bar{X}		s.s.		F		p	
		A.	S.	A.	S.	A.	S.	A.	S.	A.	S.
Kültürel Faaliyetler	Memur	93	43	2,53	2,30	1,11	0,85	12,892	2,488	0,000*	0,008*
	İşçi	226	91	2,93	2,31	1,24	0,85				
	Esnaf	79	56	2,46	2,38	0,94	0,93				
	Öğretmen/Eğitimci	121	73	2,36	1,97	0,77	0,63				
	Serbest Meslek	90	49	2,55	2,42	1,00	1,08				
	Ev hanımı	74	21	2,42	1,89	0,75	0,78				
	Öğrenci	1122	259	2,27	2,25	0,79	0,93				
	Sağlık Personeli	57	64	2,02	2,07	0,80	0,90				
	Emekli	55	20	2,62	2,51	1,09	0,92				
	Turizm Çalışanları	47	14	2,63	1,76	0,97	0,77				
	Mühendis	23	-	2,01	-	0,67	-				
	Diğer	56	-	2,86	-	1,13	-				
Tanıtım Faaliyetleri	Memur	93	43	2,54	2,73	1,23	0,92	9,934	2,986	0,000*	0,002*
	İşçi	226	91	2,91	2,75	1,28	1,05				
	Esnaf	79	56	2,46	2,75	1,05	0,99				
	Öğretmen/Eğitimci	121	73	2,37	2,37	0,88	0,76				
	Serbest Meslek	90	49	2,57	2,80	1,08	1,22				
	Ev hanımı	74	21	2,58	2,43	0,96	1,01				
	Öğrenci	1122	259	2,30	2,54	0,93	1,04				
	Sağlık Personeli	57	64	1,97	2,45	0,81	0,87				
	Emekli	55	20	2,73	3,14	1,23	1,03				
	Turizm Çalışanları	47	14	2,59	1,84	1,08	0,73				
	Mühendis	23	-	2,00	-	0,75	-				
	Diğer	56	-	2,96	-	1,28	-				
Çevre Faaliyetleri	Memur	93	43	2,75	2,22	1,25	0,76	14,947	3,663	0,000*	0,000*
	İşçi	226	91	3,12	2,36	1,32	0,91				
	Esnaf	79	56	2,76	2,46	1,06	0,99				
	Öğretmen/Eğitimci	121	73	2,48	1,86	0,89	0,67				
	Serbest Meslek	90	49	2,71	2,51	1,00	1,04				
	Ev hanımı	74	21	2,66	1,99	0,93	0,90				
	Öğrenci	1122	259	2,35	2,33	0,89	1,02				
	Sağlık Personeli	57	64	2,17	2,08	0,84	0,83				
	Emekli	55	20	2,69	2,76	1,03	0,99				
	Turizm Çalışanları	47	14	2,88	1,96	1,09	1,04				
	Mühendis	23	-	2,26	-	0,90	-				
	Diğer	56	-	3,06	-	1,15	-				
Denetim Faaliyetleri	Memur	93	43	2,58	2,33	1,24	0,92	11,225	1,858	0,000*	0,055
	İşçi	225	91	2,98	2,36	1,37	1,02				
	Esnaf	79	56	2,56	2,60	1,03	1,07				
	Öğretmen/Eğitimci	121	73	2,37	2,05	0,86	0,73				
	Serbest Meslek	90	49	2,54	2,38	1,06	1,06				
	Ev hanımı	74	21	2,60	1,98	0,99	0,90				
	Öğrenci	1122	258	2,28	2,40	0,88	1,08				
	Sağlık Personeli	57	64	2,15	2,27	0,89	0,90				
	Emekli	55	20	2,59	2,69	1,01	1,01				
	Turizm Çalışanları	47	14	2,72	2,15	1,08	1,07				
	Mühendis	23	-	1,97	-	0,77	-				
	Diğer	56	-	2,82	-	1,28	-				
Genel	Memur	93	43	2,61	2,35	1,14	0,74	14,847	3,123	0,000*	0,001*
	İşçi	226	91	2,99	2,41	1,24	0,81				
	Esnaf	79	56	2,57	2,51	0,91	0,90				
	Öğretmen/Eğitimci	121	73	2,40	2,02	0,74	0,60				
	Serbest Meslek	90	49	2,60	2,50	0,93	0,99				
	Ev hanımı	74	21	2,56	2,03	0,77	0,76				
	Öğrenci	1122	259	2,30	2,35	0,77	0,90				
	Sağlık Personeli	57	64	2,08	2,18	0,77	0,80				
	Emekli	55	20	2,66	2,73	0,98	0,86				
	Turizm Çalışanları	47	14	2,72	1,91	0,99	0,84				
	Mühendis	23	-	2,08	-	0,71	-				
	Diğer	56	-	2,93	-	1,10	-				

* $p < 0,05$; A.: Afyonkarahisar; S.: Sandıklı

Katılımcıların meslek gruplandırmasında sağlık personeli ve mühendis grubu en olumsuz cevabı vermişlerdir. Meslek grubuna göre sınıflandırmada katılımcıların cevapları genelde "orta düzeyde katılıyorum" seçeneğinde yoğunlaşmaktadır ki bu durum da hizmetlerin pek de yeterli olmadığına dair bir gösterge sayılabilir. Sandıklı'da belediyenin kültürel faaliyetleri ($\bar{x}=2,51$), tanıtım faaliyetleri ($\bar{x}=3,14$), çevre faaliyetleri ($\bar{x}=2,76$) ve faaliyetler geneli ($\bar{x}=2,73$) hakkında en olumlu görüşe sahip grup emekliler olmuştur. Emekli grubunu oluşturan katılımcılar belediyenin tanıtım faaliyetlerini "orta düzeyde katılıyorum" ve "çok katılıyorum" seçenekleri arasında değerlendirmişlerdir. Yani emekliler belediyenin tanıtım faaliyetlerinin kısmen yeterli olduğunu düşünmektedir denilebilir.

Turizm işletmeleri çalışanları ve yöneticileri ise belediyenin kültürel faaliyetleri ($\bar{x}=1,76$), tanıtım faaliyetleri ($\bar{x}=1,84$), çevre faaliyetleri ($\bar{x}=1,96$) ve faaliyetler geneli ($\bar{x}=1,91$) hakkında en olumsuz görüşe sahip grup olmuştur. Turizm işletmeleri çalışan ve yöneticileri belediyenin ilgili faaliyetleri hakkında "az katılıyorum" ve "hiç katılmıyorum" arasında görüş bildirmişlerdir. Belediyenin denetim faaliyetleri ($\bar{x}=2,15$) hakkındaki görüşleri ise değişiklik göstermiştir. Katılımcıların denetim faaliyetleri ($p=0,055>0,05$) hakkındaki görüşleri mesleklerine göre karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık yoktur sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya ilişkin elde edilen bulgular neticesinde buraya kadar sunulan söz konusu sonuçlara göre, belediyelerin turizmle ilgili faaliyetlerinin yerel halk tarafından pek de memnun edici düzeyde olmadığı/yeterli bulunmadığı ve buna ilave olarak ilgili sonuçların katılımcıların bazı bireysel özelliklerine göre de değiştiği belirlenmiştir. Bu kapsamda araştırmanın izleyen kısmında söz konusu bu sonuçların genel değerlendirilmesi yapılarak konuyla ilgili taraflara öneriler getirilmiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Önemi her geçen gün artan turizm faaliyetleri ikamet edilen mekândan ayrılmayı gerektirmesi sebebiyle, gidilen yerin çekicilik unsurları, talep edenler için çok önemlidir. Bundan dolayı turizm çekiciliği olan merkezlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir. Turizm çekiciliği olan merkezlerin korunması ve güzelleştirilmesinde ise en önemli sorumlu birimlerin başında yerel yönetimler gelmektedir. Bir yerel yönetim birimi olan belediyeler, bu konuda turizm ile ilgili olarak daha çok kültürel, tanıtım, çevre, denetim vb. gibi faaliyetleri yürütmektedirler ki belediyelerin sunacakları hizmetler, yerel halka olduğu kadar yöreye gelen turistler açısından da son derece önemlidir. Bu kapsamda Afyonkarahisar'da ve Sandıklı'da ikamet eden yerel halkın, belediyenin turizme ilişkin faaliyetlerinin değerlendirilmesine ilişkin görüşlerine başvuru bu araştırmadan çıkan sonuçlar, genelde halkın belediyenin turizme yönelik faaliyetlerinden pek de memnun olmadıkları yönünde bulgular sunmaktadır. Bu doğrultuda, Afyonkarahisar'da

belediyelerin faaliyetlerini değerlendirmelerinde en olumlu görüşler, çevre faaliyetleri hakkındaki ifadelerde olurken, en olumsuz görüşler kültürel faaliyetler boyutunda olmakla birlikte, elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde Afyonkarahisar'da yaşayan yerel halkın belediyenin turizm ile ilgili faaliyetlerini yeterli bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sandıklı'daki katılımcılar belediyenin faaliyetini değerlendirmelerinde en olumlu görüşü tanıtım-pazarlama faaliyetleri hakkındaki ifadeler için bildirmişlerdir. Kültürel faaliyetler boyutu, katılımcıların en olumsuz görüş belirttiği faaliyet konusu olmuştur. Genel olarak değerlendirildiğinde aynen Afyonkarahisar il merkezinde olduğu gibi Sandıklı'daki katılımcıların da belediyenin sunduğu faaliyetleri yeterli bulmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmadan çıkan bu bulgular neticesinde, gerek yöre turizminin geliştirilmesi gerekse yapılacak düzenlemelerin yörede yaşayan yerel halka da faydası olacağı düşüncesiyle ilgili taraflara şu önerileri getirmek yerinde olacaktır.

Afyonkarahisar belediyesi kültürel toplantıları artırarak, insanların birlikte katılacakları organizasyonlar düzenleyerek, ilin kültürel yapısını bozan unsurları gidermek için çalışmalar yaparak, kültürel anlamda çekicilik unsurları belirleyip bunları talep edebilecek potansiyel turistlere tanıtım ve reklamını sağlayarak bu konuda daha iyi bir konuma gelebilir.

Afyonkarahisar'da katılımcıların görüşleri neticesinde tanıtım faaliyetleri konusunda önlem alınması gerektiği ortaya çıkmıştır. Afyonkarahisar'ın tarihi yapısının, kültürel varlıklarının tanıtıldığı, bölgeye has lezzetlerin sunumunun yapıldığı, turistik çekicilikleri hakkında bilgi verilen bir otobüs veya tırın ülkemizin dört bir yanını gezerek Afyonkarahisar'ın tanıtımını yapması sağlanabilir. Bunun yanında bir diğer öneriyi ise şu şekilde belirtmek mümkündür; millî duyguların yoğun olarak yaşanabileceği topraklar olduğu, bu konuda yeterince bilgilendirme, tanıtım ve reklamın yapılması gerektiğidir. Bunların dışında, şehre gelen turistlerin yakınlarına hediye edebilecekleri hatıra eşyaları/objeleri (magnet, anahtarlık vs.) belirlenip ziyaretçilerin kolay ulaşabilecekleri bir yerde satışa sunulması faydalı olacaktır.

Afyonkarahisar Belediyesi çevre düzenlemesi konusu üzerinde yeşil alanların çoğaltılması, rekreasyon alanlarının çoğaltılması gibi faaliyetleri yerine getirerek daha fazla başarılı olabilir. Özellikle termal/kaplıca turizmi konusunda daha da bilinçli olmaya başlayan turistlerin uzun süreli konaklamaları gerçekleşmektedir. Kaplıca kür tedavisinin uzun süren bir tedavi olması sebebiyle gelen turistlerin şehirde vakit geçirebilecekleri alanların sektör işletmeleri ile işbirliği içerisinde oluşturulması faydalı olacaktır. Halka açık alanların gereken denetimlerinin yapılması sağlanmalıdır. Eğer bu denetimler yapılıyor ise halkın bu konuda bilgilendirilmesi yerinde olacaktır. Zira yerel halk bu konuda yapılanları yeterli bulmamaktadır.

Afyonkarahisar konumu itibarıyla Ankara, Antalya ve İzmir gibi gerek turizm açısından gerekse gelişmişlik açısından önemli olan şehirlerin kavşak

noktasında bulunmaktadır. Afyonkarahisar'ın sahip olduğu termal kaynaklar, tarihi değerler düşünüldüğünde yadsınamayacak bir potansiyelin olduğu veya kavşak konumunda olma durumunun iyi değerlendirilerek, transit geçiş yapanların potansiyel turist olmasının sağlanabileceği anlaşılabacaktır.

Afyonkarahisar gelişen konaklama tesisleri sayesinde kongre turizmi için de önemli bir konuma gelebilecektir. Yine önemli şehirlere ulaşılabilirliğin kolay olması bu turizm faaliyetinin yerine getirilebileceğini göstermektedir. İlin ilçeleriyle birlikte düşünülerek kültürel değerlerinin toplu olarak tanıtımının yapılması, ile talep oluşturmak için önemli olabilir. Bunlar sağlandığında bölgenin kültürel ve sosyal yönden gelişimi de sağlanabilecektir. Çünkü turizm faaliyeti gidilen yerdeki birtakım ilişkileri de içerdiği için turist ve yerel halk ile karşılıklı etkileşim içerisinde olacaktır. Bu noktada da en önemli yerel yönetim birimi olarak belediyelere şüphesiz çok işler (eğitim faaliyetlerinin, tanıtım faaliyetlerinin, çevre faaliyetlerinin, denetim faaliyetlerinin ve kültürel faaliyetlerin yerine getirilmesi gibi) düşmektedir.

Sandıklı Belediyesi'nin kültürel faaliyetler anlamında diğer faaliyetlere göre daha fazla çalışma yapması gerekmektedir. Çünkü yerel halkın değerlendirmelerinde en olumsuz görüş belirttiği boyut bu boyut olmuştur. Bu kapsamda Afyonkarahisar ile ilgili belirtilen tanıtım önerileri Sandıklı Belediyesi için de faydalı olabilecektir. Sandıklı'da Yunus Emre gibi hocası Tapduk Emre gibi önemli kişilerin türbeleri bulunmaktadır. Bu konuyla ilgili yapılan faaliyetlerin yerel düzeyde kalmayıp öncelikle bölge geneli katılımın, sonrasında ülke genelinde katılımın sağlanabileceği festival, panayır ve sergi aktiviteleri yapılabilir.

Çevre ve denetim faaliyetleri ile ilgili olarak Afyonkarahisar hakkında yazılan öneriler Sandıklı için de faydalı olabilecektir. Bunun yanında Sandıklı'nın Akdağ tabiat parkı gibi önemli bir doğa harikası bulunmaktadır. Akdağ, Yılkı atlarının serbestçe gezebildiği ve endemik bitkilerin bulunduğu bir yerdir. Akdağ'ın ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi faydalı olacaktır.

Tanıtım faaliyeti konusunda Sandıklı için yapılan faaliyetlerin, Afyonkarahisar için yapılan faaliyetlerden daha olumlu olarak değerlendirilmesine ilişkin karşılaştırma dikkate alınmalıdır. Sandıklı Belediyesi'nin tanıtım faaliyetlerine biraz daha önem vererek önemli kazanımlar elde edebileceği açıktır.

Sonuç olarak ilgili belediyeler sahip oldukları turizm potansiyelini iyi değerlendirerek çok önemli kazanımlar elde edebilecektir. Bunu yaparken de yan sektörler ve yerel halkla işbirliği içerisinde çalışılması amaca ulaşma açısından daha kolay olabilecektir. İlin sahip olduğu potansiyel düşünüldüğünde, bölgenin kültürel ve sosyal anlamda gelişmesine ve ekonomisinin gelişmesine katkı sağlayacak turizm faaliyetlerinin önemi anlaşılabacaktır.

Araştırmada Afyonkarahisar Belediyesi'nin ve Sandıklı Belediyesi'nin turizme

ilişkin faaliyetlerinin yerel halkın görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi ve yorumlanması yapılmıştır. Bundan sonra yapılacak araştırmalarda Afyonkarahisar ve Sandıklı'nın rekreasyonel faaliyet açısından değerlendirilmesi faydalı olacaktır. Bunun yanında Afyonkarahisar ve Sandıklı'da araştırma yapılırken, sahip oldukları termal kaynaklar, doğal kaynaklar, kültürel varlıklar ve sosyal yapının dikkatle incelenmesi; bölgenin turizm kaynaklarının etkin değerlendirilmesi ve bu sayede de yerel halka olumlu yansımaları açısından faydalı olacaktır.

Yine konuyla ilgili gerçekleştirilecek başka bir araştırmada Afyonkarahisar'ı veya Sandıklı'yı ziyaret eden kişilerin bakış açısıyla belediye hizmetleri değerlendirilebilir. Söz konusu bu araştırma sonuçları, belediyenin görevleri kapsamına giren konularda, yerel halkın görüşleri ile bölgeyi ziyaret eden turistlerin değerlendirmelerinin karşılaştırılmasına/birleştirilmesine olanak tanıyarak, belediyelerin konuyla ilgili faaliyetlerinin daha etkin bir şekilde yerine getirilmesinde önemli bilgi kaynağı sağlanmasına katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

- AFYONKARAHİSAR BELEDİYESİ, (2014), **“Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Görev ve Sorumlulukları”**, [URL: <http://www.afyon.bel.tr/tr/icerikdetay/50/33/kultur-ve-sosyal-isler-mudurlugu.aspx>] (Erişim Tarihi: 12 Nisan 2014).
- AKMEL, J., (1992), **Turizm Hizmeti Veren İşletmeler ve Belediyeler**, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 3 (4), 14-15.
- ATAR, G., (2010), **Düzenleyici Etki Analizi ve Türkiye’de Belediye Gelirleri Üzerine Bir Uygulama “Konaklama Vergisi Örneği”**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- AZAKLI, S. ve ÖZGÜR, H., (2004), **Belediyelerin Turizme Yönelik ve Turizmi Etkileyen Hizmetleri**, A. Yüksel ve M. Hançer (Ed.), Turizm: İlkeler ve Yönetim, Ankara: Turhan Kitabevi.
- BAŞ, M., KILIÇ, B. ve GÜÇER, E., (2007), **Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Turizm**, Mevzuat Dergisi- Kasım, 10 (119), [URL: <http://www.mevzuatdergisi.com/2007/11a/01.htm>] (Erişim Tarihi: 30 Haziran 2014).
- BAYER M. Zekai, (1992), **Turizme Giriş**, İstanbul: İşletme Fakültesi.
- DEDE, O. M. ve GÜREMEN, L., (2010), **Yerel Yönetimlerin Turizm Sektörü İçindeki Önemi, Roller ve Görevleri**, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 19 (4), 77-91.
- GÜÇER, E. HASSAN, A. PELİT, E., (2012), **Destinasyon Pazarlamasında Belediye Web Sayfalarının Önemi: Türkiye’deki Büyükşehir Belediyelerinde Bir İnceleme**, Değişen Dünyada Yerel Yönetimlerin Modernizasyonu Sempozyumu: Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, Bişkek, Kırgızistan, 325-330.
- HACIOĞLU, N. GÖKDENİZ, A. ve DİNÇ, Y., (2009), **Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi Örnek Animasyon Uygulamaları**, Ankara: Detay Yayıncılık.
- KILIÇ, G., (2002), **Belediyelerin Bölge Turizmine Olan Etkileri**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- KILIÇ, G., (2006), **Belediyelerin Turizme İlişkin Faaliyetlerini Değerlendirmeye Yönelik Bir Uygulama**, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 15 (3), 79-110.
- KINACI, B. PEHLİVAN, N. A. ve SEYHAN, G., (2011), **Turizm ve Çevre (Çevre Koruma)**, Ankara: Pegem Akademi.
- KOZAK, N. KOZAK, M. A. ve KOZAK, M., (2012), **Genel Turizm İlkeler – Kavramlar**, Ankara: Detay Yayıncılık.
- KÜÇÜK, M. ve GÜNEŞ, G., (2013), **Yerel Kalkınmada Bir Etken Olarak Turizm: Yerel Sivil Toplum Kuruluşlarının Görüşleri**, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 22 (4), 23-50.

- T. C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI, (2007), **Türkiye Turizm Stratejisi** [URL: <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,11699/turkiye-turizm-stratejisi.html>], (Erişim Tarihi: 17 Ekim 2014).
- MCKERCHIER, B. ve RITCHIE, M., (1997), **The Third Tier of Public Sector Tourism: A Profile of Local Government Tourism Officers in Australia**, Journal of Travel Research, Summer: 66-72.
- ÖZDAMAR, K., (2001), **Paket Programlar ve İstatistiksel Veri Analizi (Çok Değişkenli Analizler)**, (4. Baskı), Eskişehir: Kaan Yayınları.
- SANDIKÇI, M. ve ÖZGEN, Ü., (2013), **Afyonkarahisar İlinin Termal Turizm Açısından SWOT Analizi İle Değerlendirilmesi**, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (3), 51-79.
- TORLAK, Ö., (1999), **Belediye Hizmetlerinde Pazarlama**, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 8 (1), 96-114.
- TORTOP, N., (1988), **Turizm ve Belediyeler**, Amme İdaresi Dergisi: 21 (2), 3-10.
- TOSKAY, Tunca, (1989), **Turizm - Turizm Olayına Genel Yaklaşım**, İstanbul: Der Yayınları.
- TÜİK (2014), **"Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi"**, [URL: <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>], (Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2014).
- URAL, A. ve KILIÇ, İ., (2006), **Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi (SPSS 10,00 – 12,0 For Windows)**, Ankara: Detay Yayıncılık.
- ÜNAL, T., (1992), **Yerel Yönetimler ve Turizm**, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 3 (1), 5-7.
- ÜNLÜÖNEN, K. ve SEVİM, B., (2005), **Turistik Arz Kaynaklarının Değerlendirilmesinde Yerel Yönetimlerin, Sivil Toplum Örgütleri, Eğitim Kurumları ve Yerel Medyanın Rolüne İlişkin Bir Uygulama: Zonguldak İli Örneği**, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 2005, (2), 54-71.
- YETER, E., (1993a), **Yerel Yönetimler Açısından Turizmde Denetim Boyutu**, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi-Mayıs, 2 (3), 45-55.
- YETER, E., (1993b), **Yerel Yönetimler Açısından Turizmde Denetim Boyutu**, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 4 (2), 25-27.
- 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (2014), Mevzuat – Kanunlar, [URL:<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.aspx?MevzuatKod=1.5.2863&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=&Tur=1&Tertip=5&No=2863>], (Erişim Tarihi: 12 Nisan 2014).
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu (2014), Mevzuat – Kanunlar, [URL:<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.aspx?MevzuatKod=1.5.5393&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=&Tur=1&Tertip=5&No=5393>] (Erişim Tarihi: 9 Nisan 2014).

Ek 1. Yerel Halkın Afyonkarahisar Belediyesi'nin Faaliyetlerini Değerlendirmelerine İlişkin Görüşleri

		Afyonkarahisar										X̄	s.s.
BOYUTLAR	İfadeler	Katılım Düzeyi											
		Hiç (1)		Az (2)		Orta (3)		Çok (4)		Tamamen (5)			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
KÜLTÜREL FAALİYETLER	Turizm konusunda halkı bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları yapmaktadır.	1077	52,7	456	22,3	284	13,9	107	5,2	109	5,3	1,88	1,16
	Halkın sosyal alanda gelişmesi için (tiyatro, sinema, konser, vb.) etkinlikler düzenlemektedir.	557	27,3	640	31,3	506	24,8	176	8,6	158	7,7	2,38	1,19
	Turizmi herkesin yararına sunabilmek için önlemler almaktadır.	728	35,6	619	30,3	385	18,8	167	8,2	127	6,2	2,18	1,19
	Tatil dinlenme olgusunu halka yayıp onları teşvik etmektedir.	774	37,9	504	24,7	394	19,3	189	9,2	127	6,2	2,19	1,23
	Turizmin gelişmesi için üniversite ile işbirliği içerisinde araştırmalar yapmaktadır.	647	31,7	532	26,0	489	23,9	206	10,1	136	6,7	2,33	1,21
	Ziyaretçilere danışma, rehberlik ve diğer enformasyon(bilgilendirme) hizmetleri sunmaktadır.	641	31,4	531	26,0	521	25,5	188	9,2	146	7,1	2,34	1,21
	İlde konukseverliği geliştirici önlemler almaktadır.	643	31,5	545	26,7	446	21,8	215	10,5	168	8,2	2,37	1,26
	Bilimsel ve kültürel etkinlikler (panel, konferans, seminer vb.) düzenlemektedir.	442	21,6	580	28,4	584	28,6	261	12,8	161	7,9	2,57	1,19
	Tarihi yapıların restorasyonuna katkı sağlayıp, tarihi kültürel değerleri korumaktadır.	310	15,2	468	22,9	615	30,1	363	17,8	273	13,4	2,91	1,25
	İl için müze, kültür merkezi ve kütüphane gibi hizmetler sunmaktadır.	315	15,4	415	20,3	636	31,1	379	18,5	272	13,3	2,94	1,25
TANITIM FAALİYETLERİ	Turizm sektörüyle işbirliği yaparak ilin tanıtım ve pazarlamasını yapmaktadır.	510	25,0	531	26,0	551	27,0	257	12,6	171	8,4	2,53	1,23
	İlin gazete, radyo, TV, reklam ve ilan gibi yollarla tanıtımını yapmaktadır.	437	21,4	587	28,7	513	25,1	288	14,1	198	9,7	2,62	1,24
	İle talep oluşturmak için festival, panayır, sergi gibi aktiviteler düzenlemektedir.	623	30,5	540	26,4	479	23,4	205	10,0	185	9,1	2,41	1,27
	İle yılın diğer mevsimlerinde de turist gelmesi için çaba harcamaktadır.	736	36,0	523	25,6	415	20,3	179	8,8	169	8,3	2,27	1,27
	Sanatçı, yazar, aktör gibi halkın tanındığı kişileri davet ederek ilin tanıtımını yapmaktadır.	655	32,0	561	27,4	442	21,6	199	9,7	179	8,8	2,35	1,26
ÇEVREYE İLİŞKİN FAALİYETLER	Bölgeye yapılacak turizm yatırımlarını teşvik etmektedir.	509	24,9	574	28,1	505	24,7	234	11,4	195	9,5	2,52	1,25
	Yol yapım ve onarım çalışmalarına gereken önemi vermektedir.	476	23,3	429	21,0	508	24,9	330	16,1	280	13,7	2,76	1,35
	Spor, eğlence, dinlenme tesisleri gibi yerlere gereken önemi vermektedir.	545	26,7	482	23,6	499	24,4	280	13,7	220	10,8	2,58	1,31
	Park, bahçe ve yeşil alan konusunda sorumluluğunu verme getirmektedir.	474	23,2	524	25,6	462	22,6	340	16,6	222	10,9	2,66	1,30
	İlin mimarisine uygun turizme yönelik imar planlaması yapmaktadır.	641	31,4	531	26,0	448	21,9	206	10,1	174	8,5	2,37	1,27
	Cadde ve kaldırım gibi yerlerin çevre düzenlenmesini yapmaktadır.	461	22,6	504	24,7	521	25,5	296	14,5	242	11,8	2,68	1,30
	Doğanın korunması konusunda yeterli önem ve hassasiyeti göstermektedir.	596	29,2	537	26,3	467	22,8	235	11,5	175	8,6	2,43	1,26
	Su ve havanın kirliliğine karşı sürekli ölçümler yapıp önlemler almaktadır.	770	37,7	459	22,5	398	19,5	217	10,6	172	8,4	2,29	1,30
	Kanalizasyon, atık su ve göp komularında gereken hassasiyeti gösterip çevreyi kirlilikten korumaktadır.	562	27,5	511	25,0	474	23,2	260	12,7	227	11,1	2,55	1,31
	Turistik tesislerin yapımına önem verip, bazı tesisleri işletmektedir.	474	23,2	554	27,1	566	27,7	266	13,0	162	7,9	2,55	1,21
DENETİM FAALİYETLERİ	Halka açık yerleri temizlik ve sağlık kurallarına göre denetlemektedir.	527	25,8	566	27,7	506	24,8	236	11,5	181	8,9	2,49	1,24
	Eğlence, konaklama, restoran gibi işletmelere gereken denetimi yapmaktadır.	482	23,6	622	30,4	519	25,4	229	11,2	179	8,8	2,51	1,22
	Yangın ya da diğer felaketler konusunda denetimler yapıp tedbirler almaktadır.	541	26,5	570	27,9	527	25,8	231	11,3	151	7,4	2,45	1,21
	İldeki çarpık ve kaçak yapılaşma konusunda gereken denetimleri yapmaktadır.	745	36,4	493	24,1	407	19,9	224	11,0	153	7,5	2,28	1,27
Zararlı böcekler ve basıboş hayvanlar için önlemler almaktadır.	760	37,2	456	22,3	399	19,5	212	10,4	207	10,1	2,34	1,34	

Ek 2. Yerel Halkın Sandıklı Belediyesi'nin Faaliyetlerini Değerlendirmelerine İlişkin Görüşleri

BOYUTLAR	İfadeler	Sandıklı										̄X	s.s.
		Hiç (1)		Az (2)		Orta (3)		Çok (4)		Tamamen (5)			
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
KÜLTÜREL FAALİYETLER	Turizm konusunda halkı bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları yapmaktadır.	329	47,7	163	23,6	132	19,1	25	3,6	37	5,4	1,95	1,14
	Halkın sosyal alanda gelişmesi için (tiyatro, sinema, konser, vb.) etkinlikler düzenlemektedir.	275	39,9	190	27,5	138	20,0	46	6,7	41	5,9	2,11	1,18
	Turizmi herkesin yararına sunabilmek için önlemler almaktadır.	248	35,9	185	26,8	149	21,6	56	8,1	45	6,5	2,22	1,21
	Tatil dinlenme olgusunu halka yayıp onları teşvik etmektedir.	279	40,4	153	22,2	119	17,2	56	8,1	48	7,0	2,15	1,26
	Turizmin gelişmesi için üniversite ile işbirliği içerisinde araştırmalar yapmaktadır.	299	43,3	165	23,9	116	16,8	54	7,8	40	5,8	2,07	1,21
	Ziyaretçilere danışma, rehberlik ve diğer enformasyon(bilgilendirme) hizmetleri sunmaktadır.	258	37,4	188	27,2	133	19,3	68	9,9	39	5,7	2,19	1,20
	İlçede konukseverliği geliştirici önlemler almaktadır.	200	29,0	172	24,9	164	23,8	76	11,0	65	9,4	2,46	1,28
	Bilimsel ve kültürel etkinlikler(panel, konferans, seminer vb.) düzenlemektedir.	214	31,0	190	27,5	160	23,2	72	10,4	49	7,1	2,35	1,22
	Tarihi yapıların restorasyonuna katkı sağlayıp, tarihi kültürel değerleri korumaktadır.	211	30,6	173	25,1	159	23,0	85	12,3	51	7,4	2,40	1,25
	İlçe için müze, kültür merkezi ve kütüphane gibi hizmetler sunmaktadır.	227	32,9	162	23,5	157	22,8	77	11,2	55	8,0	2,37	1,27
TANITIM FAALİYETLERİ	Turizm sektörüyle işbirliği yaparak ilçenin tanıtım ve pazarlanmasını yapmaktadır.	189	27,4	189	27,4	150	21,7	92	13,3	59	8,6	2,47	1,26
	İlçenin gazete, radyo, TV, reklam ve ilan gibi yollarda tanıtımını yapmaktadır.	148	21,4	171	24,8	184	26,7	97	14,1	83	12,0	2,70	1,29
	İlçeye talep oluşturmak için festival, panayır, sergi gibi aktiviteler düzenlemektedir.	120	17,4	155	22,5	201	29,1	107	15,5	101	14,6	2,87	1,29
	İlçeye yılın diğer mevsimlerinde de turist gelmesi için çaba harcanmaktadır.	222	32,2	175	25,4	130	18,8	91	13,2	61	8,8	2,40	1,30
ÇEVREYE İLİŞKİN FAALİYETLER	Sanatçı, yazar, aktör gibi halkın tanıdığı kişileri davet ederek ilçenin tanıtımını yapmaktadır.	195	28,3	179	25,9	155	22,5	84	12,2	71	10,3	2,50	1,30
	Bölgeye yapılacak turizm yatırımlarını teşvik etmektedir.	194	28,1	164	23,8	151	21,9	111	16,1	62	9,0	2,54	1,30
	Yol yapım ve onarım çalışmalarına gereken önemi vermektedir.	269	39,0	150	21,7	146	21,2	67	9,7	51	7,4	2,24	1,27
	Spor, eğlence, dinlenme tesisleri gibi yerlere gereken önemi vermektedir.	240	34,8	165	23,9	137	19,9	76	11,0	63	9,1	2,35	1,31
	Park, bahçe ve yeşil alan konusunda sorumluluğunu yerine getirmektedir.	222	32,2	188	27,2	152	22,0	66	9,6	54	7,8	2,33	1,24
	İlçenin mimarisine uygun turizme yönelik inar planlaması yapmaktadır.	313	45,4	165	23,9	108	15,7	53	7,7	40	5,8	2,03	1,21
	Cadde ve kaldırım gibi yerlerin çevre düzenlenmesini yapmaktadır.	272	39,4	164	23,8	149	21,6	48	7,0	49	7,1	2,18	1,23
	Doğanın korunması konusunda yeterli önem ve hassasiyeti göstermektedir.	257	37,2	185	26,8	137	19,9	65	9,4	40	5,8	2,19	1,20
	Su ve havanın kirliliğine karşı süreklî ölçümler yapıp önlemler almaktadır.	282	40,9	163	23,6	143	20,7	55	8,0	40	5,8	2,13	1,21
	Kanalizasyon, atık su ve çöp konularında gereken hassasiyeti gösterip çevreyi kirlilikten korumaktadır.	203	29,4	192	27,8	153	22,2	83	12,0	55	8,0	2,41	1,25
DENETİM FAALİYETLERİ	Turistik tesislerin yapımına önem verip, bazı tesisleri işletmektedir.	194	28,1	185	26,8	181	26,2	70	10,1	54	7,8	2,42	1,22
	Halka açık yerleri temizlik ve sağlık kurallarına göre denetlemektedir.	218	31,6	180	26,1	149	21,6	77	11,2	55	8,0	2,37	1,26
	Eğlence, konaklama, restoran gibi işletmelere gereken denetimleri yapmaktadır.	222	32,2	192	27,8	156	22,6	62	9,0	52	7,5	2,31	1,23
	Yangın ya da diğer felaketler konusunda denetimler yapıp tedbirler almaktadır.	205	29,7	180	26,1	149	21,6	86	12,5	59	8,6	2,43	1,28
	İlçedeki çarpık ve kaçak yapılaşma konusunda denetimleri yapmaktadır.	265	38,4	170	24,6	126	18,3	68	9,9	50	7,2	2,22	1,26
Zararlı böcekler ve basıboş hayvanlar için önlemler almaktadır.	255	37,0	152	22,0	126	18,3	73	10,6	74	10,7	2,35	1,36	